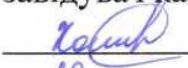

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Допускається до захисту
завідувач кафедри менеджменту
 доцент С.М. Хомовий
« 19 » 12 2025 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ
ОПЛАТИ ПРАЦІ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря
Поділля»)

Виконав: Рогаченко Михайло Ігорович
прізвище, ім'я, по батькові,

підпис

Керівник: доцент Томілова-Яремчук Надія Олександрівна
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

підпис

Рецензент: доцент Непочатенко Андрій Вікторович
вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові

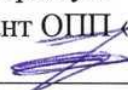

підпис

Я, Рогаченко Михайло Ігорович, засвідчую, що кваліфікаційну роботу магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Затверджую
гарант ОПП «Облік і оподаткування»
 проф. І.В. Свиנווס
«04» листопада 2024 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра
Рогаченку Михайлу Ігоровичу

Тема: Організація і методика обліку та оподаткування оплати праці (за матеріалами Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря Поділля»).

Перелік питань, що розробляються в роботі: теоретико-методичні засади обліку та оподаткування оплати праці; організація обліку оплати праці та нарахування податків на підприємстві; аналіз обліку та оподаткування оплати праці на підприємстві та шляхи удосконалення.

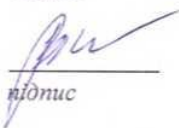
Вихідні дані (за необхідності) – фінансова та статистична звітність Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря Поділля» за 2023–2024 роки, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, публікації у фахових виданнях, матеріали офіційних сайтів, аналітичні довідки та ресурси мережі Internet.

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання	Відмітка про виконання
Огляд літератури	листопад 2024 – січень 2025	виконано
Теоретико-методична частина	лютий – квітень 2025	виконано
Аналітична частина	травень – липень 2025	виконано
Рекомендаційна частина	серпень - жовтень 2025	виконано
Оформлення роботи	листопад 2025	виконано
Перевірка на плагіат	листопад 2025	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	листопад 2025	виконано
Подання на рецензування	листопад 2025	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи доцент Н.О. Томілова-Яремчук
підпис

Здобувач

підпис

М.І. Рогаченко

Дата отримання завдання «04» листопада 2024 року

АНОТАЦІЯ

Рогаченко М.І.

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ (за матеріалами Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря Поділля»)

Досліджено теоретичні, методичні та практичні засади організації, ведення обліку та оподаткування оплати праці на підприємстві, а також визначено роль обліково-аналітичної інформації у забезпеченні ефективного управління трудовими ресурсами.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи: аналіз та синтез, індукція і дедукція, метод групувань, порівняльний аналіз, факторний аналіз, графічний метод, елементи фінансового та податкового контролінгу, а також методи економіко-статистичного й аналітичного дослідження.

На основі матеріалів Гайсинського цукрового заводу ПК «Зоря Поділля» здійснено комплексне дослідження організації обліку оплати праці, структури фонду заробітної плати, систем і форм оплати праці, порядку нарахування та утримання податків і зборів.

Обґрунтовано впровадження сучасних програмних продуктів (BAS ERP, М.Е.Дос, електронне табелювання); удосконалення методики податкових розрахунків та внутрішнього контролю; запровадження аналітичних показників оцінювання ефективності використання трудових ресурсів.

Кваліфікаційна робота містить 60 сторінок комп'ютерного тексту, 19 таблиць, 10 рисунків, список використаних джерел із 50 найменувань.

Ключові слова: оплата праці, заробітна плата, трудові ресурси, податки із заробітної плати, ЄСВ, ПДФО, військовий збір, бухгалтерський облік, аналітичне забезпечення, облік праці та заробітної плати, внутрішній контроль, автоматизація обліку.

ABSTRACT

Rogachenko M.I.

ORGANIZATION AND METHODS OF ACCOUNTING AND TAXATION OF LABOR REMUNERATION (based on materials from the Haisyn Sugar Plant PK “Zorya Podillya”)

The theoretical, methodological, and practical foundations of the organization, accounting, and taxation of wages at an enterprise are examined, and the role of accounting and analytical information in ensuring effective human resource management is determined.

The methodological basis of the study consists of general scientific and special methods: analysis and synthesis, induction and deduction, grouping method, comparative analysis, factor analysis, graphical method, elements of financial and tax controlling, as well as methods of economic, statistical, and analytical research.

Based on materials from the Haisyn Sugar Plant PK Zorya Podillya, a comprehensive study was conducted on the organization of payroll accounting, the structure of the wage fund, wage systems and forms, and the procedure for calculating and withholding taxes and fees.

The introduction of modern software products (BAS ERP, M.E.Doc, electronic timekeeping) was justified; the methodology of tax calculations and internal control was improved; analytical indicators for assessing the effectiveness of labor resources were introduced.

The thesis contains 60 pages of computer text, 19 tables, 10 figures, and a list of 50 references.

Keywords: remuneration, wages, labor resources, payroll taxes, unified social tax, personal income tax, military tax, accounting, analytical support, labor and payroll accounting, internal control, accounting automation.

ЗМІСТ

	стр.
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ	9
1.1 Економічна сутність та класифікація оплати праці	9
1.2. Організаційно-методичні основи обліку та оподаткування оплати праці на підприємстві	13
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування заробітної плати	19
Висновки до розділу 1	22
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА НАРАХУВАННЯ ПОДАТКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	24
2.1 Організаційна характеристика підприємства та аналіз його фінансово-економічних показників	24
2.2 Документальне оформлення нарахування та виплати заробітної плати	29
2.3 Облік податків і соціальних внесків із заробітної плати	32
2.4 Методика аудиту правильності нарахування заробітної плати	36
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ	41
3.1 Методика проведення аналізу нарахувань та пов'язаних з нею розрахунків	41
3.2 Оцінка механізмів оподаткування заробітної плати та обов'язкових соціальних внесків	44
3.3. Пропозиції щодо вдосконалення обліку та оподаткування оплати праці	48
Висновки до розділу 3	52
ВИСНОВКИ	55
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	59
ДОДАТКИ	65

ВСТУП

Актуальність дослідження організації та методики обліку й оподаткування оплати праці зумовлена зростаючою роллю трудових ресурсів у забезпеченні конкурентоспроможності та сталого розвитку сучасних підприємств. У ринкових умовах ефективність управління персоналом безпосередньо залежить від якості організації облікових процесів, прозорості нарахування заробітної плати, правильності визначення податкових зобов'язань та дотримання вимог чинного законодавства про працю. Своєчасне, повне й достовірне відображення операцій з оплати праці є необхідною складовою фінансової звітності, внутрішнього контролю та управлінських рішень, що визначає практичну значущість даного дослідження.

Проблематика оплати праці та її оподаткування знаходить широке висвітлення у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, зокрема Ф. Бутинця, С. Голова, В. Сопка, Г. Кірейцева, М. Білухи, а також R. Anthony, Ch. Horngren, G. Needles та інших. У працях учених розкрито теоретичні аспекти організації розрахунків із персоналом, обліку розрахунків за заробітною платою, методики оподаткування доходів фізичних осіб, аналізу використання трудових ресурсів. Водночас недостатньо комплексно досліджуються питання інтеграції облікових, контрольних і податкових процедур у єдину систему управління трудовими ресурсами підприємства, а також недостатньо висвітлено особливості застосування сучасних інформаційних технологій у сфері обліку оплати праці на виробничих підприємствах.

Метою магістерської кваліфікаційної роботи є розроблення теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо удосконалення організації та методики обліку й оподаткування оплати праці на підприємстві Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря Поділля».

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

1. Розкрити економічну сутність заробітної плати, визначити її функції та роль у забезпеченні ефективної діяльності підприємства.
2. Проаналізувати організаційно-методичні засади обліку оплати праці, розкрити структуру процесу нарахування та виплати заробітної плати.
3. Дослідити нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування заробітної плати, оцінити його вплив на обліковий процес.
4. Надати організаційно-економічну характеристику Гайсинського цукрового заводу ПК «Зоря Поділля», визначити особливості структури персоналу та умов оплати праці.
6. Проаналізувати фінансово-економічні показники підприємства, що впливають на формування фонду оплати праці.
7. Дослідити документальне оформлення розрахунків із заробітної плати, визначити шляхи руху первинних документів.
8. Оцінити систему внутрішнього контролю, розробити методику аудиту правильності нарахування заробітної плати на підприємстві.
9. Розробити методику проведення економічного аналізу фонду оплати праці, структури витрат на оплату праці та динаміки розрахунків із персоналом.
10. Обґрунтувати напрями удосконалення організації обліку оплати праці, включаючи цифровізацію, автоматизацію, оптимізацію документообігу.
11. Сформулювати рекомендації з удосконалення внутрішнього контролю та аудиту операцій із заробітною платою, спрямовані на мінімізацію ризиків та порушень.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, оподаткування та контролю розрахунків з оплати праці на підприємстві.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні засади удосконалення обліку та оподаткування оплати праці на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля».

Методичну базу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи: історичний та діалектичний — для дослідження розвитку підходів до оплати праці; системний аналіз — для визначення взаємозв'язків між обліковими, податковими та аналітичними процесами; аналіз і синтез — для оцінки даних про оплату праці; економіко-математичні методи — для аналізу фонду оплати праці; моделювання — для обґрунтування змін в обліковій політиці; графічний метод — для візуалізації результатів.

Інформаційну базу роботи становлять нормативно-правові акти України, Національні положення (стандarti) бухгалтерського обліку, Податковий кодекс України, Міжнародні стандарти фінансової звітності, методичні рекомендації, статистичні дані, внутрішня документація та фінансова звітність Гайсинського цукрового заводу ПК «Зоря Поділля», а також наукові праці та електронні ресурси.

Апробація результатів дослідження здійснювалася через участь автора у науково-практичних конференціях та підготовку тез і публікацій за тематикою роботи. Зокрема, опубліковано тези: Рогаченко М.І. Оцінка механізмів оподаткування заробітної плати та обов'язкових соціальних внесків. Інноваційні пріоритети у розвитку економіки та менеджменту: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. магістрантів і молодих дослідників (Біла Церква, 29 жовт. 2025 р.). Біла Церква: БНАУ, 2025. С. 92–93.

Структура та обсяг роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг становить 60 сторінок, містить 19 таблиць і 10 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ

1.1 Економічна сутність та класифікація оплати праці

Оплата праці є ключовим елементом системи трудових відносин, що забезпечує матеріальне стимулювання працівників та формує витрати підприємства. Вона виконує економічну, соціальну, мотиваційну та регулюючу функції, визначаючи рівень добробуту працівників та конкурентоспроможність роботодавця на ринку праці. Сучасні підходи до організації оплати праці базуються на принципах справедливості, прозорості, диференціації та прив'язки винагороди до результатів діяльності.

Важливим аспектом дослідження економічної сутності оплати праці є аналіз її трактування у працях різних учених. Різні наукові школи підходять до визначення цього поняття з позицій економічної теорії, мотивації, соціальної політики та менеджменту персоналу. Узагальнення поглядів науковців дає змогу глибше зрозуміти зміст категорії «оплата праці» та визначити її роль у формуванні ефективних трудових відносин (табл. 1.1).

Узагальнення трактувань поняття «оплата праці» демонструє багатовимірність цієї економічної категорії. Науковці підкреслюють різні її аспекти: від ринкової природи заробітної плати та її ролі як ціни праці — до соціальної місії, мотиваційної складової й оцінки людського капіталу. Це свідчить про те, що оплата праці є комплексним механізмом, який поєднує економічні, соціальні та управлінські елементи й має визначальний вплив на розвиток трудових відносин та ефективність діяльності підприємства.

Оплата праці включає основну та додаткову заробітну плату, а також інші заохочувальні та компенсаційні виплати. Її класифікація дозволяє глибше зрозуміти структуру витрат на персонал, оптимізувати систему

стимулювання та підвищити ефективність використання трудового потенціалу.

Таблиця 1.1

Трактування поняття «оплата праці» різними науковцями

Автор / наукове джерело	Трактування поняття «оплата праці»	Ключовий акцент
П. Самуельсон	Оплата праці — це ціна, що виплачується за використання праці як фактора виробництва.	Розгляд заробітної плати як «ціни праці» на ринку ресурсів.
Ф. Тейлор	Заробітна плата — інструмент стимулювання, що забезпечує зростання продуктивності праці за умови раціональної організації робочих процесів.	Мотиваційний аспект і зв'язок оплати з ефективністю.
Г. Беккер	Оплата праці відображає віддачу від людського капіталу та є результатом інвестицій у знання, навички й освіту.	Вартісна оцінка людського капіталу.
Д. Рікардо	Заробітна плата визначається мінімальними засобами до існування, необхідними для відтворення робочої сили.	Соціально-відтворювальний підхід.
К. Маркс	Оплата праці — форма вартості робочої сили, що покриває витрати на її відтворення; робітник отримує не повну вартість своєї праці.	Теорія вартості та експлуатації.
О. Грішнова	Оплата праці — це система винагороди працівників за виконання трудових функцій, спрямована на забезпечення мотивації та якості праці.	Управлінський і мотиваційний підхід.
Б. Мельник	Заробітна плата — сукупність грошових виплат, що компенсують витрати праці та стимулюють її результативність.	Компенсаційно-стимулюючий аспект.
Закон України «Про оплату праці»	Оплата праці — винагорода, обчислена, як правило, у грошовій формі, яку роботодавець виплачує працівникові за виконану роботу.	Нормативно-правове визначення.

Джерело: систематизовано автором на підставі [1, 2, 3, 7, 9, 12, 16, 17, 45]

Таблиця 1.2 систематизує основні складові оплати праці, що використовуються у практиці підприємств. Такий підхід дозволяє структурувати елементи заробітної плати та виокремити їхній вплив на мотивацію працівників і витрати підприємства.

Представлена класифікація дає змогу комплексно оцінити структуру заробітної плати та сформувати ефективну систему стимулювання. Вона

відображає різноманітність форм винагороди, що дозволяє підприємствам адаптувати оплату праці до специфіки діяльності та інтенсивності роботи персоналу.

Таблиця 1.2

Класифікація видів оплати праці

Вид оплати праці	Зміст	Приклади
Основна заробітна плата	Винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці	оклад, тарифна ставка, відрядний заробіток
Додаткова заробітна плата	Виплати за працю понад установлені норми або у сприятливіших умовах	надбавки, доплати, премії
Заохочувальні виплати	Матеріальне стимулювання за високі результати праці	одноразові премії, винагороди
Компенсаційні виплати	Відшкодування за особливі умови праці чи витрати	нічні, відрядження, шкідливі умови
Соціальні виплати	Соціальна підтримка працівників	матеріальна допомога, оплата лікарняних

Джерело: узагальнено автором на підставі [15]

Рисунок 1.1 візуалізує типову структуру оплати праці, демонструючи співвідношення між основною, додатковою, компенсаційною та заохочувальною частинами. Графічне представлення інформації дає змогу наочно оцінити домінуючі елементи системи оплати.

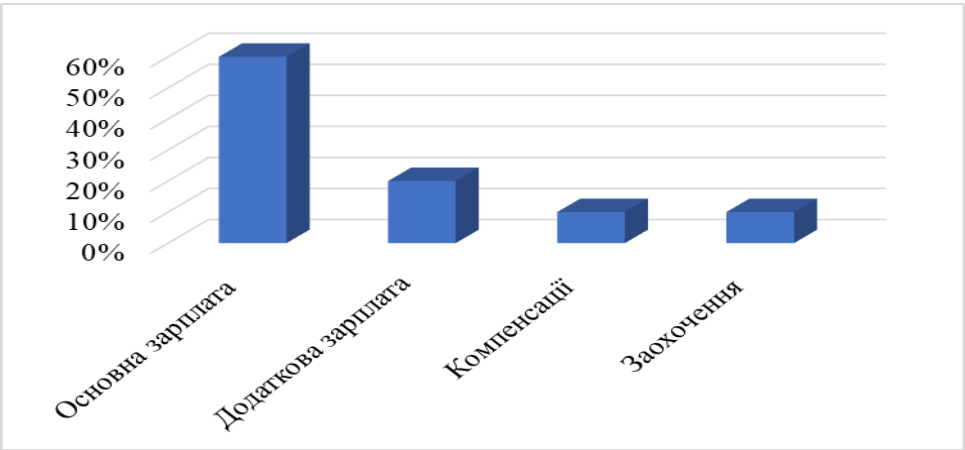

Рис. 1.1 Типова структура оплати праці [6]

Структура оплати праці свідчить про переважання основної заробітної плати, що є типовим для більшості підприємств. Водночас наявність

додаткових, компенсаційних і заохочувальних виплат забезпечує гнучкість системи мотивації та сприяє підвищенню продуктивності праці.

Таблиця 1.3 узагальнює ключові функції оплати праці, які визначають її роль у забезпеченні ефективності управління персоналом та стабільності соціально-трудових відносин.

Таблиця 1.3

Основні функції оплати праці

Функція	Зміст та значення
Відтворювальна	Забезпечення відновлення працездатності працівника
Мотиваційна	Стимулювання працівників до підвищення продуктивності та якості праці
Регулююча	Вплив на ринок праці, перерозподіл трудових ресурсів
Соціальна	Забезпечення соціальної стабільності та справедливості
Контрольна	Контроль за виконанням трудових норм і результативністю праці

Джерело: систематизовано автором на підставі [4, 5]

Функції оплати праці відображають її багатовимірний характер та визначають значення заробітної плати як інструменту управління. Їхнє узгоджене застосування забезпечує баланс між інтересами роботодавця і працівника, сприяє підвищенню мотивації та ефективній організації праці.

У межах даного підпункту розкрито економічну сутність оплати праці, визначено її ключові функції та представлено класифікацію основних складових. Встановлено, що заробітна плата є центральним елементом системи стимулювання персоналу та важливим фактором формування витрат підприємства. Структурний аналіз оплати праці дозволяє підвищити прозорість та результативність управління трудовими ресурсами, що є передумовою економічної стабільності та конкурентоспроможності підприємства.

Отже, узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності оплати праці, її структури та класифікаційних ознак свідчить про багатогранність цієї економічної категорії та її ключову роль у забезпеченні соціально-економічної стабільності трудових відносин. Розуміння

економічної природи оплати праці є передумовою формування ефективної системи її організації, обліку та оподаткування.

Оскільки заробітна плата виступає одночасно об'єктом бухгалтерського обліку, базою для нарахування податків і соціальних внесків, інструментом мотивації працівників і важливим елементом витрат підприємства, виникає потреба в чітко структурованому організаційно-методичному підході до її облікового відображення. Саме тому подальше дослідження доцільно спрямувати на аналіз методики організації обліку оплати праці, процедур документування, порядку розрахунків та механізмів її оподаткування.

1.2 Організаційно-методичні основи обліку та оподаткування оплати праці на підприємстві

Організація обліку та оподаткування оплати праці є ключовою складовою системи бухгалтерського обліку підприємства, оскільки вона охоплює процеси нарахування заробітної плати, визначення податкових зобов'язань, формування звітності, контролю за дотриманням законодавства та забезпечення правильності розрахунків із працівниками. Ефективність цієї системи безпосередньо впливає на соціальні гарантії персоналу, фінансову дисципліну підприємства та його репутацію перед державними контролюючими органами.

Організаційно-методичні основи обліку оплати праці включають [8]:

- формування облікової політики щодо оплати праці;
- побудову системи первинного документування;
- методику розрахунку заробітної плати за різними формами та системами;
- ведення аналітичного та синтетичного обліку;
- визначення податків і внесків, що утримуються та нараховуються;

– порядок формування звітності та контрольних процедур.

Для повнішого розкриття підходів до організації обліку оплати праці подано таблиці та графічні моделі, які структурують основні аспекти методики.

Таблиця 1.4 узагальнює ключові складові системи обліку оплати праці. Її призначення — систематизувати основні елементи, що забезпечують повноту, достовірність та контрольованість процесів нарахування зарплати й податкових розрахунків. Структурування таких елементів дає змогу оцінити рівень організації облікового процесу та визначити напрями його вдосконалення.

Таблиця 1.4

Елементи організаційно-методичної системи обліку оплати праці на підприємстві

Елемент системи	Зміст	Важливість для підприємства
Облікова політика щодо оплати праці	Вибір форм і систем оплати, преміювання, доплат і надбавок	Забезпечує узгодженість внутрішньої системи винагороди та законодавчих вимог
Первинне документування	Табелі, накази, розрахункові відомості, трудові договори	Є основою для точності нарахувань і розрахунків
Методи нарахування	Погодинна, відрядна, змішана, контрактна системи	Дозволяють адаптувати оплату до умов підприємства
Аналітичний облік розрахунків з працівниками	Ведення особових рахунків, карток нарахувань	Забезпечує індивідуальну деталізацію
Податкові розрахунки	ПДФО, військовий збір, ЄСВ	Гарантує законність нарахувань і звітності
Контрольні процедури	Перевірка коректності даних, внутрішній аудит	Знижує ризики штрафних санкцій

Джерело: систематизовано автором на підставі [11, 14]

Наведені елементи демонструють, що організація обліку оплати праці є багаторівневою системою, яка поєднує облікові, правові та контрольні компоненти. Узгоджене функціонування всіх складових забезпечує правильність розрахунків, прозорість взаємин із працівниками та відповідність вимогам законодавства.

Система обліку та оподаткування оплати праці передбачає застосування низки методів, кожен із яких визначає порядок нарахування заробітної плати, формування податкових зобов'язань і організацію бухгалтерського процесу. Вибір методів залежить від специфіки діяльності підприємства, структури персоналу, організаційної політики та нормативного регулювання. У таблиці 1.5 систематизовано ключові методи, що використовуються у практиці підприємств для забезпечення точності, законності та своєчасності розрахунків.

Представлена таблиця 1.5 демонструє, що методи обліку та оподаткування оплати праці охоплюють широкий спектр процедур — від вибору системи нарахування заробітної плати до визначення податкових та соціальних зобов'язань підприємства.

Таблиця 1.5

Методи обліку та оподаткування оплати праці на підприємстві

Група методів	Метод	Сутність	Переваги	Недоліки / обмеження
Методи обліку оплати праці	Погодинний метод	Оплата залежить від кількості відпрацьованого часу	Простота розрахунку; контроль трудової дисципліни	Не враховує результативність праці
	Відрядний метод	Оплата за обсяг виконаних робіт	Стимулює продуктивність	Ризик зниження якості роботи
	Відрядно-преміальний	Доплата за перевиконання норм	Поеднує мотивацію та контроль	Ускладнення розрахунків
	Контрактний метод	Оплата визначається умовами договору	Гнучкість системи оплати	Потребує ретельного документування
	Метод нарахування за окладами	Фіксована місячна оплата	Передбачуваність фонду оплати праці	Менш стимулюючий характер
Методи оподаткування заробітної плати	Стандартний метод оподаткування (ПДФО + ВЗ)	Розрахунок податків за встановленими ставками 18% та 1,5%	Уніфікованість і простота застосування	Високе податкове навантаження
	Метод з урахуванням податкової соціальної пільги	Зменшення бази оподаткування для окремих категорій працівників	Зменшує податкове навантаження	Має обмеження за рівнем доходу

Продовження табл. 1.5

Методи оподаткування заробітної плати	Метод нарахування ЄСВ	Нарахування внесків роботодавцем у розмірі 22%	Гарантує соціальний захист працівників	Висока ставка ЄСВ збільшує витрати підприємства
	Спрощений метод (для ФОП)	Сплата ЄСВ у фіксованому розмірі	Прозорість і стабільність платежів	Не застосовується на підприємствах (лише для ФОП)
Методи формування облікових даних	Ручний метод	Облік ведеться вручну у відомостях	Доступність і універсальність	Високий ризик помилок
	Автоматизований метод	Використання програм (1C, BAS, SAP)	Швидкість та точність розрахунків	Потребує навченого персоналу і витрат на програмне забезпечення

Джерело: інтерпретовано автором на підставі [33, 35, 47]

Правильний вибір методів дозволяє підприємству забезпечити економічну обґрунтованість витрат на оплату праці, дотримання законодавчих вимог, прозорість розрахунків з персоналом та оптимізацію податкового навантаження. Різні групи методів виконують взаємодоповнюючу функцію, формуючи комплексну систему управління оплатою праці, що є необхідною умовою ефективної діяльності підприємства.

Рисунок 1.2 ілюструє загальну логіку побудови системи обліку оплати праці — від збирання первинних даних до формування звітності. Такий підхід дозволяє наочно відобразити етапність, взаємозв'язок і послідовність процедур, що становлять основу управління розрахунками із працівниками.

Схема показує, що організація обліку оплати праці має циклічний і взаємопов'язаний характер. Кожен етап впливає на точність подальших процедур, а помилки на ранніх стадіях можуть стати причиною фінансових порушень, штрафів і невірного формування звітності. Це підкреслює важливість системного підходу. Управління податковими розрахунками із заробітної плати — один із найбільш відповідальних напрямів обліку.

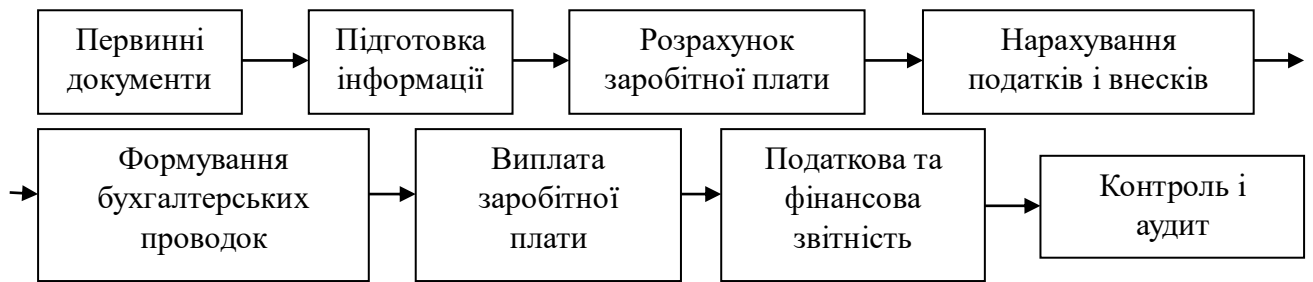

Рис. 1.2 Структурно-логічна схема організації обліку оплати праці [45]

Таблиця 1.6 відображає ставки, бази нарахування та характер утримання податків, що дозволяє систематизувати регуляторні вимоги та полегшує практичне застосування.

Таблиця 1.6

Основні податки та соціальні внески із заробітної плати

Вид податку / внеску	Хто сплачує	Ставка	База нарахування	Особливості
ПДФО	Працівник	18 %	Оподатковуваний дохід	Можливе застосування ПСП
Військовий збір	Працівник	5 %	Оподатковуваний дохід	Усі доходи без винятків
ЄСВ	Підприємство	22 %	Нарахована зарплата	Мінімальна база — МЗП

Джерело: узагальнено автором на підставі [9, 10]

Податкове навантаження на фонд оплати праці є значним, що зумовлює необхідність точності розрахунків, дотримання строків сплати та постійного моніторингу змін законодавства. Грамотна організація обліку податків зменшує ризик штрафів і сприяє злагодженій роботі підприємства.

Рисунок 1.3 демонструє механізм зв'язку між нарахуванням зарплати, утриманням податків та формуванням відповідної звітності. Модель дозволяє візуалізувати роль кожного елемента в загальній структурі податкового регулювання.

Представлена модель демонструє, що система оподаткування заробітної плати функціонує як єдиний комплекс процедур, у якому кожен елемент виконує чітко визначену роль. Для забезпечення повної

відповідності законодавству важливо дотримуватися логічної послідовності дій та використовувати сучасні інструменти автоматизації.

Заробітна плата → Утримання податків → Нарахування ЄСВ → Бухгалтерські проводки → Декларації та звіти → Контролюючі органи

Рис. 1.3 Модель взаємодії елементів системи оподаткування заробітної плати [13]

Організаційно-методичні основи обліку та оподаткування заробітної плати включають широкий спектр процедур, що забезпечують правильність нарахувань, прозорість розрахунків і відповідність регуляторним вимогам. Узагальнені в таблицях та схемах елементи підтверджують, що ефективний облік заробітної плати можливий лише за умови чіткої взаємодії первинного документування, бухгалтерських розрахунків, податкових процедур і контрольних механізмів [26]. Такий підхід сприяє мінімізації помилок, оптимізації трудових витрат і зміцненню фінансової дисципліни підприємства.

Отже, узагальнення сучасних методів обліку та оподаткування оплати праці, а також проведений аналіз їхніх переваг і обмежень дозволяють стверджувати, що ефективність системи нарахування заробітної плати значною мірою визначається не лише організаційними або технологічними аспектами, але й якістю нормативно-правового регулювання. Саме нормативна база формує вимоги до порядку документального оформлення, визначення бази оподаткування, нарахування обов'язкових платежів, а також встановлює гарантії та мінімальні стандарти оплати праці.

У зв'язку з цим доцільним є подальший розгляд законодавчих та підзаконних актів, що регламентують процеси бухгалтерського обліку та оподаткування заробітної плати в Україні. Це забезпечить цілісне розуміння правових вимог та дозволить сформулювати комплексний підхід до організації обліку на підприємстві. Тому наступний підрозділ присвячено аналізу

нормативно-правового забезпечення обліку та оподаткування заробітної плати.

1.3 Нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування заробітної плати

Ефективна організація обліку та оподаткування заробітної плати на підприємстві неможлива без чіткого дотримання нормативно-правових актів, що регулюють трудові відносини, порядок нарахування заробітної плати, визначення податкових зобов'язань, нарахування та сплати єдиного внеску, а також документальне забезпечення цих процесів [16]. Нормативна база України у сфері оплати праці є багаторівневою та охоплює кодекси, закони, постанови, інструкції та методичні рекомендації. Її правильне застосування забезпечує законність, прозорість і достовірність облікових даних, а також мінімізує ризики порушень під час перевірок контролюючих органів.

Організація обліку та оподаткування заробітної плати на підприємстві потребує чіткого дотримання чинного законодавства України. Нормативно-правова база регулює трудові відносини, порядок нарахування та виплати зарплати, утримання податків і обов'язкових соціальних внесків. Вивчення цих нормативних актів дозволяє не лише забезпечити законність облікових операцій, а й підвищити прозорість фінансових процесів на підприємстві, зменшити ризики штрафних санкцій та контролюючих перевірок.

Важливим етапом є систематизація основних нормативних документів та аналіз їх практичного застосування в процесі обліку і оподаткування заробітної плати.

Аналіз таблиці 1.7 свідчить, що облік і оподаткування заробітної плати регламентується як законодавчими, так і підзаконними актами, що охоплюють трудові, податкові та соціальні аспекти.

Основні нормативно-правові акти, що регулюють облік та оподаткування заробітної плати в Україні

№	Нормативно-правовий акт	Основний зміст регулювання	Значення для обліку та оподаткування
1	КЗпП України	Визначає трудові відносини, мінімальні стандарти оплати праці	Формує правові основи нарахування зарплати, доплат, надбавок
2	Закон України «Про оплату праці»	Регламентує структуру зарплати та порядок її формування	Основний документ для організації обліку заробітної плати
3	Закон України «Про ЄСВ»	Встановлює порядок нарахування та сплати ЄСВ	Використовується при розрахунку внесків та їх відображенні в обліку
4	Податковий кодекс України	Оподаткування доходів фізичних осіб, військовий збір	Визначає базу оподаткування та порядок утримань із зарплати
5	Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»	Загальні принципи ведення обліку	Забезпечує методологію відображення нарахувань у бухобліку
6	Постанова КМУ №100	Порядок обчислення середньої зарплати	Використовується для розрахунку відпускних, лікарняних, компенсацій
7	Інструкція зі статистики зарплати	Класифікація складових зарплати	Уніфікує підхід до обліку та статистичної звітності
8	Інструкція з ЄСВ №449	Порядок нарахування й сплати ЄСВ	Забезпечує правильність формування звітності
9	НП(С)БО	Регламентують методи обліку витрат на оплату праці	Використовуються для формування фінансової звітності
10	Колективний договір, внутрішні положення	Специфіка системи оплати праці на підприємстві	Конкретизують механізм преміювання, надбавок, доплат

Джерело: узагальнено автором на підставі [9, 10, 21, 27, 28, 29, 30, 31, 32]

Для підприємства важливо узгоджувати внутрішні документи з цими актами для забезпечення законності нарахувань і зменшення ризиків контролюючих санкцій.

Рисунок 1.4 демонструє багаторівневу структуру нормативно-правового регулювання оплати праці в Україні. Кожен рівень відповідає певному рівню регуляторного впливу — від базових законів до внутрішніх положень підприємства, що забезпечує комплексний підхід до обліку та оподаткування зарплати

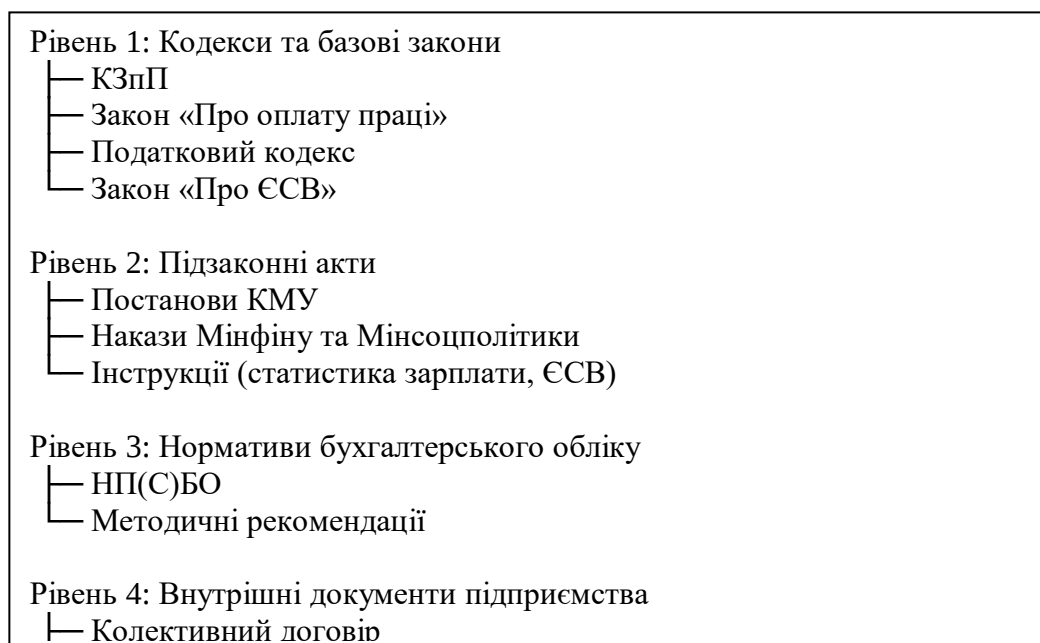

Рис. 1.4 Структурно-логічна схема нормативного регулювання оплати праці [36]

Схема на рисунку 1.4 підкреслює ієрархічну взаємозалежність нормативно-правових актів. Дотримання всіх рівнів забезпечує правильне ведення обліку та своєчасне нарахування податків і внесків із заробітної плати. Це дозволяє підприємству гарантувати законність виплат, належний рівень внутрішнього контролю та ефективність фінансового менеджменту.

Нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування заробітної плати в Україні ґрунтується на комплексній системі законодавчих і підзаконних актів, що охоплюють як трудові відносини, так і податкові та соціальні зобов'язання. Від правильності застосування норм КЗпП, Податкового кодексу та законодавства щодо ЄСВ залежить коректність нарахувань, утримань та відображення виплат у бухгалтерському обліку. Підприємства повинні забезпечити узгодженість внутрішніх положень із чинним законодавством, оскільки це мінімізує ризики штрафних санкцій і сприяє підвищенню прозорості розрахунків із працівниками. Сформована система нормативного регулювання створює необхідні умови для ефективної

організації обліку заробітної плати та забезпечує її належне документальне й податкове оформлення.

Висновки до розділу 1

В результаті проведеного аналізу економічної сутності оплати праці встановлено, що вона є основним видом економічних відносин між працівником і роботодавцем, що відображає трудові витрати у грошовій формі. Класифікація оплати праці за різними ознаками (за формою, способом нарахування, умовами виплати) дозволяє систематизувати види заробітної плати та визначити механізми її обліку.

Досліджено організаційно-методичні основи обліку та оподаткування заробітної плати на підприємстві, визначено ключові документи та форми обліку (накази про прийняття на роботу, табелі обліку робочого часу, розрахункові відомості, відомості на нарахування податків і внесків). З'ясовано, що використання автоматизованих систем обліку дозволяє підвищити точність нарахувань та забезпечити своєчасне формування звітності.

Вивчено нормативно-правове забезпечення обліку та оподаткування заробітної плати, включно з положеннями Податкового кодексу України, законодавства про ЄСВ, законів про працю та інструкцій щодо ведення бухгалтерського обліку. Встановлено, що дотримання вимог законодавства є обов'язковою умовою правильного відображення операцій з оплати праці та нарахування податків і внесків, а також забезпечує зниження фінансових ризиків для підприємства.

Проведена систематизація методів обліку та оподаткування оплати праці дозволяє створити ефективну організаційну модель управління заробітною платою на підприємстві, що передбачає взаємодію бухгалтерії,

відділу кадрів та фінансових підрозділів для забезпечення достовірності і своєчасності нарахувань.

Загальний висновок: теоретико-методичне обґрунтування обліку та оподаткування оплати праці створює основу для подальшого аналізу практичних аспектів нарахування заробітної плати, організації контролю за правильністю нарахувань та оптимізації податкових зобов'язань підприємства. Це забезпечує підвищення ефективності управління трудовими ресурсами та фінансовою дисципліною підприємства.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА НАРАХУВАННЯ ПОДАТКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Організаційна характеристика підприємства та аналіз його фінансово-економічних показників

Гайсинський цукровий завод («ПК «Зоря Поділля») – підприємство з переробки цукрових буряків та виробництва цукру у Вінницькій області.

Добова переробна потужність заводу – 8 тис. т.

Інвестиції, спрямовані на модернізацію та реконструкцію Гайсинського цукрового заводу, — \$57 млн.

Гайсинський цукровий завод сертифікований за системою FSSC 22000.

Основний напрямок діяльності: 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур та насіння олійних культур

Додаткові напрямки діяльності:

41.20 Будівництво житлових та нежитлових будівель

46.49 Оптова торгівля іншими товарами господарського призначення

42.22 Будівництво будівель електропостачання та телекомунікацій

42.11 Будівництво доріг і автострад

35.11 Виробництво електроенергії

52.10 Складське господарство

47.30 Роздрібна торгівля паливом

46.90 Неспеціалізована оптова торгівля

46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами

46.36 Оптова торгівля цукром, шоколадом та кондитерськими виробами

46.31 Оптова торгівля фруктами та овочами

43.91 Покрівельні роботи

43.39 Інші роботи із завершення будівництва

43.34 Малярні роботи та скління

43.33 Покриття підлоги та облицювання стін

43.31 Штукатурні роботи

43.29 Інші будівельно-монтажні роботи

10.91 Виробництво готових кормів для тварин, що утримуються на фермах

10.81 Виробництво цукру

10.71 Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів та тістечок нетривалого зберігання

10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості

10.11 Виробництво м'яса

01.63 Післяурожайна діяльність

01.62 Допоміжна діяльність у тваринництві

01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві

01.49 Розведення інших тварин

01.46 Розведення свиней

01.13 Вирощування овочів та баштанних культур, коренеплодів та бульбоплодів

Офіційна адреса: Україна, 23700, Вінницька обл., Гайсинський р-н, місто Гайсин, вул. Заводська, буд. 150

Контактні дані: +38(043)-342-14-10; morozv@pkzp.com.ua

Засновник (і):

ТОВ «УКРПРОМІНВЕСТ-АГРО», 31953808, Україна, Україна, 04176, місто Київ, вул. Електриків, будинок 29-А, каб. 33А, розмір внеску до статутного фонду – 13 048 103,66 грн.

Саєнко Євген Євгенович, Україна, розмір внеску до статутного фонду - 129,88 грн.

Кінцевий бенефіціарний власник (контролер) – Порошенко Олексій Петрович, Україна, м. Київ, вул. Грушевського 9 Кв. 40. Частка 100%.

Посадові особи:

Войтенко Олександр Іванович ; 19.02.2022 – керівник.

Мудрий Олег Григорович; 13.02.2015 – представник.

Максимчак Віктор Дмитрович; заступник директора; 17.08.2020 – представник.

Войтенко Олександр Іванович; 19.02.2022 – представник

Обсяг статутного капіталу (грн.): 13048233,54.

Для оцінки техніко-економічного стан досліджуваного підприємства, потрібно розглянути динаміку показників, що наведені у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні техніко-економічні показники Гайсинського цукрового заводу (ПК «Зоря Поділля») за 2022 – 2024 рр.

Показники	Значення по роках			Відхилення 2024/2022
	2022	2023	2024	
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	4408160	3410174	5304370	120,33
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	2994073	246789	3530367	117,91
Чистий прибуток (збиток), тис. грн	567006	481997	1467995	258,90
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	1663352	1628640	2068496	124,36
Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн	2501986	2476967	2126236	84,98
Середньорічна вартість активів підприємства, тис. грн	5578206	5484027	6600178	118,32
Середньорічна вартість власного капіталу, тис. грн	13048	13048	13048	100,00
Рентабельність активів підприємства, %	10,00	9,00	22,00	x
Рентабельність власного капіталу підприємства, %	43,46	36,94	112,51	x

Джерело: систематизовано автором на основі фінансової звітності підприємства

Отже, з даних табл. 2.1 видно, що чистий дохід від реалізації продукції Гайсинський цукровий завод (ПК «Зоря Поділля») протягом 2022-2024 р. мав тенденцію до збільшення і станом на 2024 р. зріс на 20,33 %. Водночас

збільшився показник собівартості реалізованої продукції на 17,91 % у порівнянні з 2022 р. Варто зазначити, що у 2024 р. чистий прибуток підприємства становив 1467995 тис. грн, який зріс на 158,90 % порівняно з 2022 р. Середньорічна вартість активів підприємства протягом досліджуваного періоду зросла на 18,32 %: середньорічна вартість основних засобів збільшилася на 24,36 %, а вартість оборотних активів зменшилася на 15,02 %. У свою ж чергу, рентабельність активів фіксується на достатньому рівні, що свідчить про ефективність їх використання. Середньорічна вартість власного капіталу за 2022-2024 р. не змінилася. Показник рентабельності власного капіталу теж збільшився. Такі зміни свідчать про підвищення ефективності використання власного капіталу та норми прибутку на вкладені власні кошти.

При здійсненні економічного аналізу, також варто детально розглянути розмір та структуру майна підприємства, що включає в себе необоротні, оборотні та інші активи (рис. 2.1).

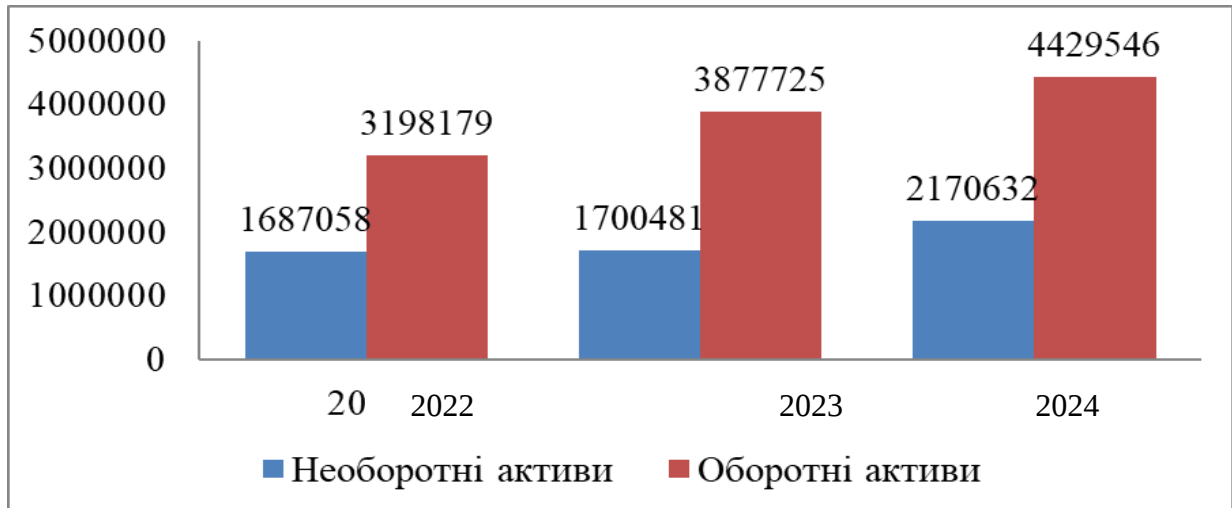

Рис. 2.1 Динаміка активів Гайсинського цукрового заводу (ПК «Зоря Поділля») за 2022-2024 роки, тис. грн

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

Для здійснення господарської діяльності кожне підприємство повинно мати певне майно, котре належить йому на правах власності чи володіння.

Все майно, яке належить підприємству і яке відображено в його балансі, називається його активами. Активи – це економічні ресурси підприємства у формі сукупних майнових цінностей, які використовуються в господарській діяльності з метою отримання прибутку; це ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до збільшення економічних вигод у майбутньому. Дані рис. 2.1 свідчать про збільшення активів підприємства протягом 2022-2024 рр. на 1021972 тис. грн. або ж на 18,32 %.

Аналогічно слід проаналізувати розмір капіталу Гайсинського цукрового заводу (ПК «Зоря Поділля») за 2022-2024 роки, тис. грн (рис. 2.2).

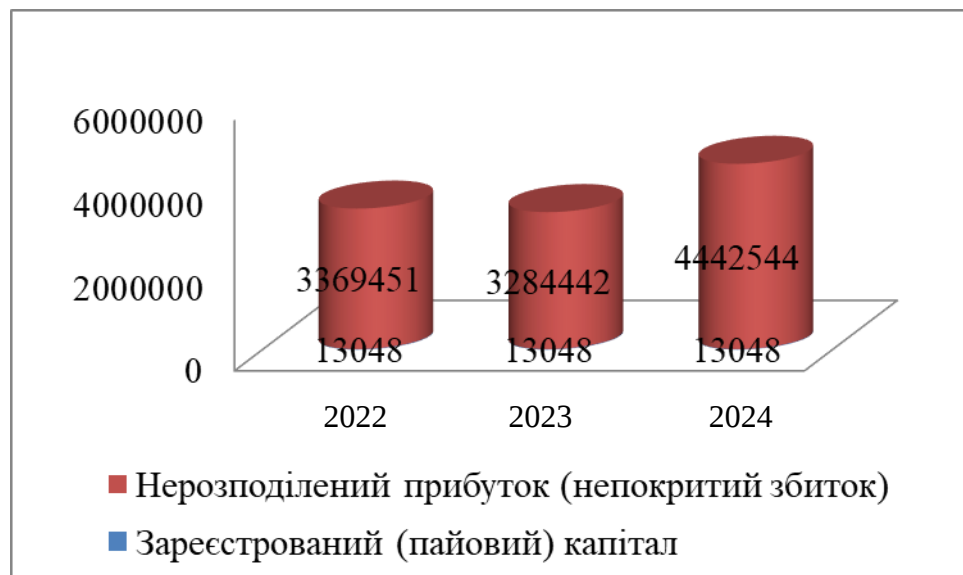

Рис. 2.2 Динаміка капіталу Гайсинського цукрового заводу (ПК «Зоря Поділля») за 2022-2024 роки, тис. грн

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

Дані рис. 2.2 свідчать, що протягом досліджуваного періоду розмір капіталу підприємства поступово збільшувався за рахунок нерозподіленого прибутку, який зріс на 1073093 тис грн (на 31,85 %). У свою чергу, власний капітал не змінився залишився на рівні 13048 тис грн.

Після детального розгляду організаційно-економічних аспектів обліку оплати праці та механізмів нарахування податків і соціальних внесків у

попередньому підрозділі доцільно перейти до практичного аспекту ведення обліку – документального оформлення нарахування та виплати заробітної плати.

Документальне оформлення є ключовим елементом забезпечення правильності, своєчасності та прозорості нарахувань, а також основою для формування фінансової та податкової звітності підприємства. Від правильності заповнення первинних і розрахункових документів залежить не лише точність нарахувань, а й дотримання норм трудового та податкового законодавства.

У наступному підрозділі буде проаналізовано основні форми та порядок ведення документів, що використовуються на підприємстві для нарахування та виплати заробітної плати, наведено приклади табелів обліку робочого часу, розрахункових відомостей та відомостей на нарахування податків і внесків, а також висвітлено роль автоматизованих систем обліку у підвищенні точності розрахунків.

2.2 Документальне оформлення нарахування та виплати заробітної плати

Документальне оформлення є ключовим елементом організації обліку оплати праці на підприємстві. Воно забезпечує своєчасність, точність та законність нарахувань, створює основу для обліку податків і соціальних внесків, а також є джерелом даних для фінансової та податкової звітності. На практиці правильне оформлення документів дозволяє запобігати помилкам у розрахунках та зменшує ризики порушень трудового та податкового законодавства.

На підприємстві Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря Поділля» використовуються різні первинні документи, які фіксують облік робочого часу, нарахування зарплати та її виплату. Найважливішими з них є:

- Табелі обліку робочого часу;
- Розрахункові відомості на нарахування зарплати;
- Відомості на виплату заробітної плати;
- Відомості на утримання податків і соціальних внесків.

Таблиця 2.2 демонструє перелік основних документів, що використовуються на підприємстві для обліку оплати праці. Кожен документ виконує певну функцію у процесі нарахування та виплати зарплати, що дозволяє забезпечити законність і прозорість фінансових операцій.

Таблиця 2.2

Основні документи для нарахування та виплати заробітної плати

Документ	Мета та зміст	Відповідальний за оформлення	Частота оформлення
Табель обліку робочого часу	Фіксація фактично відпрацьованого часу працівників	Кадрова служба	Щоденно / щомісячно
Розрахункова відомість	Розрахунок заробітної плати, нарахування доплат і надбавок	Бухгалтерія	Щомісячно
Відомість на виплату зарплати	Фіксація суми до виплати кожному працівнику	Бухгалтерія	Щомісячно
Відомість на податки та внески	Утримання податків та соціальних внесків із зарплати	Бухгалтерія	Щомісячно / щоквартально

Джерело: інтерпретовано автором за [24]

З таблиці 2.2 видно, що на підприємстві впроваджено чітку систему первинних документів. Кожен етап обліку – від фіксації робочого часу до виплати зарплати та сплати податків – має конкретний документ і відповідального працівника, що мінімізує ризики помилок і порушень законодавства.

Схема відображає послідовність документообігу на підприємстві при нарахуванні та виплаті заробітної плати. Вона ілюструє логіку руху інформації від обліку робочого часу до остаточної виплати працівникам та обліку податків.

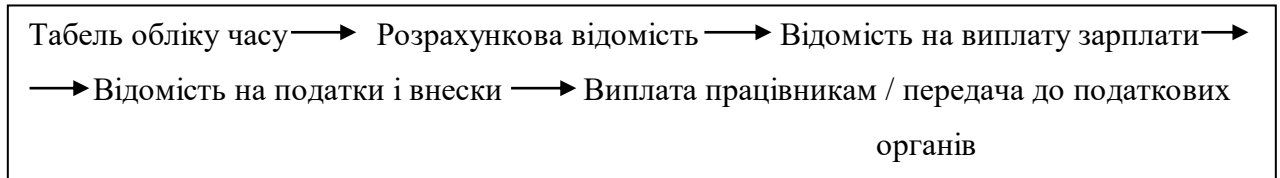

Рис. 2.3 Схема документообігу нарахування та виплати зарплати

Джерело: узагальнено автором на підставі [25]

Схема на рисунку 2.3 демонструє чітку організаційну структуру процесу документообігу, що забезпечує контроль на всіх етапах: від первинних даних про робочий час до виплати заробітної плати та сплати обов’язкових податків. Це сприяє підвищенню точності розрахунків та своєчасності фінансових операцій.

Таблиця 2.3 узагальнює методи нарахування зарплати на підприємствах та їх практичне застосування. Вибір конкретного методу залежить від специфіки виробництва, організаційної структури та системи мотивації працівників.

Таблиця 2.3

Методи розрахунку заробітної плати

Метод нарахування	Опис	Переваги	Недоліки
Почасова оплата	Зарплата залежить від кількості відпрацьованих годин	Прозорий та зрозумілий розрахунок	Може не стимулювати підвищення продуктивності
Відрядна оплата	Зарплата залежить від обсягу виконаної роботи	Мотивація до підвищення продуктивності	Складний облік при різноманітних завданнях
Ставкова (оклад)	Фіксована місячна зарплата	Стабільність доходів працівників	Може не стимулювати ефективність праці
Преміальна система	Додаткові виплати за досягнення результатів	Мотивація та стимулювання	Необхідність чітких критеріїв оцінки

Джерело: інтерпретовано автором на підставі [22]

Правильний вибір методу нарахування дозволяє ефективно стимулювати працівників, забезпечує прозорість розрахунків та оптимізацію витрат на оплату праці. На підприємстві Гайсинський цукровий завод ПК

«Зоря Поділля» переважно використовується комбінація ставкової та преміальної систем для забезпечення стабільності та мотивації.

Після детального розгляду документального оформлення нарахування та виплати заробітної плати на підприємстві стає очевидним, що правильність обліку податків і соціальних внесків є невід’ємною частиною організації оплати праці. Нарахування зарплати супроводжується обов’язковими утриманнями: податком на доходи фізичних осіб (ПДФО), військовим збором, а також соціальними внесками до Пенсійного фонду, Фонду соціального страхування та Фонду страхування на випадок безробіття.

Ефективний облік податків та внесків забезпечує:

- відповідність нарахувань вимогам податкового та трудового законодавства;
- своєчасну і точну сплату обов’язкових платежів;
- достовірність даних для фінансової та податкової звітності;
- зниження ризику штрафних санкцій і пені.

2.3 Облік податків і соціальних внесків із заробітної плати

Облік податків і соціальних внесків із заробітної плати є важливою складовою фінансово-бухгалтерської діяльності підприємства. Його правильна організація забезпечує законність нарахувань, своєчасну сплату обов’язкових платежів до державного бюджету та соціальних фондів, а також достовірність фінансової та податкової звітності. На підприємстві Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря Поділля» облік податків і внесків здійснюється відповідно до чинного законодавства України та внутрішніх регламентів бухгалтерії.

Для наочності структуру нарахувань та обліку податків і соціальних внесків наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 демонструє структуру нарахувань із заробітної плати та обсяг сплати податків і внесків у розрізі основних видів платежів. Дані дозволяють оцінити навантаження на фонд оплати праці та відстежити динаміку податкових платежів протягом трьох років.

Таблиці 2.4

Нарахування податків і соціальних внесків із заробітної плати на підприємстві (2022–2024 рр.)

Показник	Одиниці виміру	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Фонд оплати праці, всього	тис. грн	15 200	16 500	17 800
ПДФО (18%)	тис. грн	2 736	2 970	3 204
Військовий збір (1,5%)	тис. грн	228	248	267
ЄСВ (22%)	тис. грн	3 344	3 630	3 916
Соцстрахування	тис. грн	456	496	536
Фактична виплата працівникам	тис. грн	8 436	9 156	9 877

Джерело: визначено автором на підставі проведених досліджень

З таблиці 2.4 видно, що обсяг податкових відрахувань і соціальних внесків зростає пропорційно збільшенню фонду оплати праці. Це підтверджує коректність нарахувань та дотримання норм законодавства. Водночас зростання платежів вимагає контролю для оптимізації витрат підприємства.

Для візуалізації процесу нарахування заробітної плати та сплати податків можна використати схему дашборду, яка показує рух коштів від фонду оплати праці до бюджету та соціальних фондів.

Рисунок 2.4 ілюструє механізм перерозподілу фонду оплати праці між податковими платежами, соціальними внесками та фактичними виплатами працівникам.

Схема на рисунку 2.4 дозволяє чітко бачити, як частина фонду спрямовується на обов’язкові платежі, а залишок — на виплату заробітної

плати. Візуалізація допомагає оцінити баланс між законодавчими зобов’язаннями та потребами працівників.

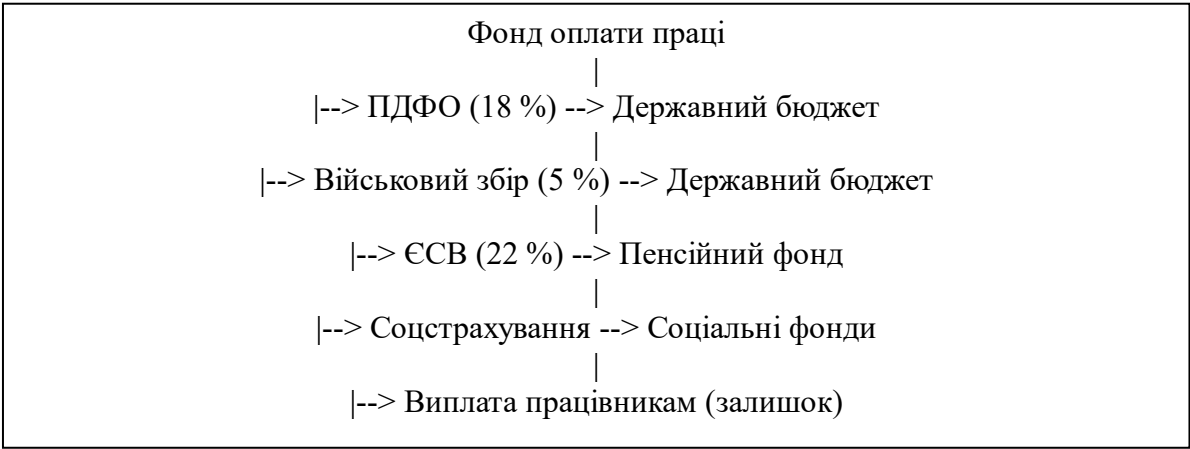

Рис. 2.4 Схема нарахування заробітної плати та сплати податків на підприємстві

Джерело: [39]

Далі представимо таблицю 2.5, що відображає порівняльну характеристику податкового навантаження на фонд оплати праці у 2023–2024 рр. Таблиця 2.5 відображає структуру загального податкового навантаження на фонд оплати праці та стабільність його величини протягом трьох років.

Таблиця 2.5

Порівняльний аналіз податкового навантаження на фонд оплати праці, %

Показник	2022 р.	2023 р.	2024 р.
ПДФО	18,0	18,0	18,0
Військовий збір	1,5	1,5	5,0
ЄСВ	22,0	22,0	22,0
Загальне податкове навантаження	41,5	41,5	45,0

Джерело: сформовано на підставі [41]

Аналіз показує, що частка податків і соціальних внесків у фонді оплати праці залишалася стабільною (41,5%) у 2022–2023 рр., що свідчить про правильність застосування ставок податків та соціальних платежів. А в 2024 р. за рахунок збільшення ставки військового збору податкове навантаження

збільшилося до 45,0 %. Стабільність податкового навантаження забезпечує прогнозованість фінансових витрат підприємства.

Облік податків і соціальних внесків із заробітної плати на підприємстві Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря Поділля» організовано відповідно до чинного законодавства. Аналіз таблиць і рисунків свідчить про правильне нарахування податків, своєчасну сплату внесків та збереження стабільного податкового навантаження на фонд оплати праці. Використання схем і дашбордів дозволяє наочно відстежувати рух коштів та контролювати фінансові потоки, пов'язані з оплатою праці. Пропонується подальше вдосконалення обліку за рахунок автоматизації розрахунків, інтеграції ERP-систем та регулярного контролю правильності нарахувань і сплати податків.

Після детального розгляду обліку податків і соціальних внесків із заробітної плати необхідно звернути увагу на питання перевірки правильності нарахувань. Аудит нарахування заробітної плати дозволяє виявити помилки, неточності або порушення законодавства, що можуть призвести до фінансових втрат підприємства або штрафних санкцій [40].

Методика аудиту включає систематичну перевірку документального оформлення нарахувань, відповідності розрахунків чинним нормам податкового та трудового законодавства, правильності застосування тарифних ставок, коефіцієнтів та відпусткових виплат. Результати аудиту забезпечують керівництво підприємства достовірною інформацією для прийняття управлінських рішень і підвищення ефективності обліково-контрольних процедур.

Таким чином, наступний підрозділ присвячено методичним аспектам проведення аудиту правильності нарахування заробітної плати на підприємстві, що є невід'ємною складовою фінансового контролю та внутрішнього аудиту.

2.4 Методика аудиту правильності нарахування заробітної плати

Аудит правильності нарахування заробітної плати на підприємстві є ключовим інструментом внутрішнього контролю та забезпечення фінансової дисципліни. Він дозволяє перевірити відповідність нарахувань законодавству, точність розрахунків з працівниками, правильність обчислення податків і соціальних внесків. На Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» аудит заробітної плати спрямований на виявлення помилок, недоліків у кадрових та бухгалтерських документах, а також на оцінку ефективності організації обліку заробітної плати та пов'язаних з нею податкових розрахунків.

На підприємстві аудит проводиться за наступною послідовністю (рис. 2.5). Схема рисунка 2.5 демонструє структурний підхід до аудиту на підприємстві. Підготовчий етап включає ознайомлення з кадровими наказами, договорами та обліковими регістрами. Наступні етапи передбачають перевірку нарахувань зарплати, обчислення податків і соціальних внесків, та оформлення висновків аудиту.

[Підготовчий етап] → [Перевірка кадрових та бухгалтерських документів] → [Контроль правильності нарахувань] → [Перевірка нарахування податків і внесків] → [Оформлення аудиторського висновку]

Рис. 2.5 Етапи аудиту нарахування заробітної плати на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля»

Джерело: сформовано на підставі інформації підприємства

Дотримання запропонованої послідовності забезпечує системність та комплексність аудиту, дозволяє виявляти помилки на всіх етапах обліку заробітної плати та підвищує ефективність внутрішнього контролю.

Під час перевірки на Гайсинському цукровому заводі використовуються такі документи (табл. 2.6):

Основні документи для аудита нарахування заробітної плати

Документ	Мета використання
Табелі обліку робочого часу	Контроль фактично відпрацьованого часу працівників
Розрахункові відомості та листки	Перевірка правильності нарахування заробітної плати
Кадрові накази та трудові договори	Підтвердження умов оплати праці та тарифних ставок
Відомості на виплату заробітної плати	Контроль відповідності виплат нарахуванням
Податкові та соціальні звіти	Перевірка правильності нарахування ПДФО, ЄСВ та інших внесків

Джерело: сформовано на підставі інформації підприємства

Таблиця 2.6 демонструє перелік документів, які використовуються для перевірки правильності нарахування зарплати на підприємстві. Перевірка цих документів дозволяє оцінити відповідність облікових процесів законодавчим вимогам та внутрішнім нормативам заводу.

Систематична перевірка всіх документів дозволяє виявляти помилки, недоліки у нарахуваннях та порушення законодавчих вимог, що забезпечує достовірність обліку заробітної плати на підприємстві.

На підприємстві застосовуються наступні методи аудиту [19]:

1. Аналітичний – порівняння фактичних нарахувань із нормативними та бюджетними показниками.
2. Документальний – перевірка первинних документів, табелів обліку робочого часу, наказів та відомостей на виплату.
3. Перерахунковий – повторний розрахунок зарплати та податків для виявлення помилок.
4. Системний – комплексна перевірка взаємозв'язку даних з кадрових, бухгалтерських та податкових джерел.

У таблиці 2.7 представлено основні методи аудиту нарахування заробітної плати на підприємстві. Застосування комплексного підходу дозволяє оцінити всі аспекти обліку та підвищує ефективність контролю.

Методи аудиту нарахування заробітної плати на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля»

Метод	Опис	Ціль застосування
Аналітичний	Порівняння фактичних нарахувань із нормативними	Виявлення відхилень у заробітній платі
Документальний	Перевірка табелів, розрахункових листків, наказів	Контроль правильності оформлення нарахувань
Перерахунковий	Повторний розрахунок зарплати та податків	Перевірка точності обчислень
Системний	Аналіз взаємозв'язку даних з різних джерел	Виявлення системних помилок та порушень

Джерело: сформовано на підставі інформації підприємства

Використання методів аудиту у комплексі дозволяє виявляти помилки на різних рівнях процесу нарахування зарплати, знижує ризики фінансових втрат та забезпечує достовірність обліку.

Схема на рисунку 2.6 ілюструє послідовність застосування методів аудиту на підприємстві.

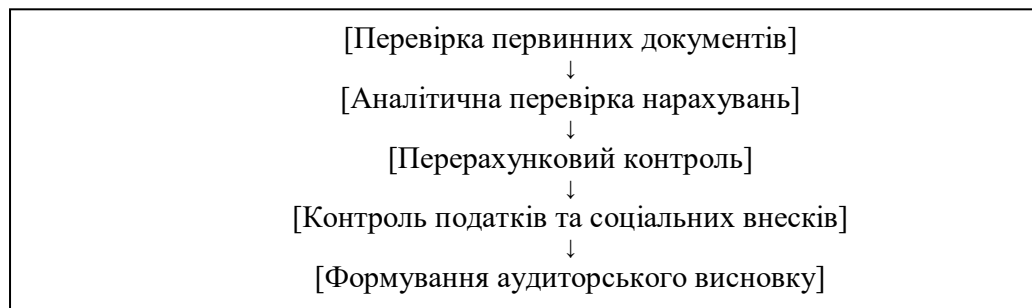

Рис. 2.6 Схема проведення аудиту нарахування заробітної плати на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля»

Джерело: сформовано на підставі інформації підприємства

Взаємозв'язок етапів дозволяє перевірити всі аспекти обліку заробітної плати та забезпечує повноту перевірки. Застосування системного підходу до аудиту дозволяє не лише виявляти окремі помилки, а й оцінювати ефективність організації обліку заробітної плати, що підвищує якість управлінських рішень.

Аудит правильності нарахування заробітної плати на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» дозволяє забезпечити:

- відповідність нарахувань законодавчим та внутрішнім нормативам;
- своєчасне та правильне відображення податків і соціальних внесків;
- виявлення помилок та відхилень у процесі обліку;
- формування достовірної інформаційної бази для управління персоналом і фінансовими ресурсами підприємства.

Методика, що поєднує документальний, аналітичний, перерахунковий та системний методи, забезпечує комплексну перевірку на всіх етапах нарахування та виплати заробітної плати, підвищує ефективність внутрішнього контролю та мінімізує фінансові ризики підприємства.

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз організаційної структури та фінансово-економічних показників підприємства Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря Поділля» показав, що наявна система управління персоналом і обліку оплати праці забезпечує основні потреби виробничого процесу, проте має потенціал для удосконалення в частині автоматизації та оптимізації кадрового обліку.

Документальне оформлення нарахування та виплати заробітної плати на підприємстві здійснюється відповідно до чинного законодавства та внутрішніх нормативних актів. Аналіз первинних документів (табелі обліку робочого часу, накази на нарахування, розрахункові відомості) свідчить про правильність відображення нарахувань у бухгалтерському обліку, однак виявлено окремі недоліки щодо узгодженості даних між структурними підрозділами та своєчасності внесення змін у звітність.

Облік податків і соціальних внесків із заробітної плати ведеться у відповідності до Податкового кодексу України та законодавства про ЄСВ. Проведений аналіз свідчить, що правильність нарахувань забезпечується, але

відзначається потреба у систематизації інформації для прискорення підготовки звітності та зменшення ризиків помилок при обчисленні податкових зобов'язань.

Методика аудиту правильності нарахування заробітної плати дозволяє виявляти порушення та неточності у нарахуваннях. Проведені контрольні процедури показали, що більшість виявлених помилок носять технічний характер і можуть бути усунуті шляхом удосконалення автоматизованих облікових систем та підвищення кваліфікації відповідальних працівників.

Загальний висновок: організація обліку та оподаткування оплати праці на підприємстві забезпечує виконання вимог законодавства, однак ефективність управлінських рішень може бути підвищена за рахунок впровадження сучасних цифрових технологій, оптимізації внутрішніх процедур обліку та контролю, а також удосконалення системи внутрішнього аудиту. Це дозволить зменшити ризики помилок, забезпечити своєчасне формування звітності та підвищити прозорість фінансових потоків, пов'язаних із заробітною платою.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ

3.1 Методика проведення аналізу нарахувань та пов'язаних з нею розрахунків

Аналіз нарахувань заробітної плати та пов'язаних з нею розрахунків є важливим елементом управління витратами на персонал і фінансовими потоками підприємства. На Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» такий аналіз дозволяє виявити відхилення між фактичними витратами на оплату праці та запланованими бюджетними показниками, оцінити ефективність системи оплати праці, своєчасність нарахування податків та соціальних внесків, а також виявити можливості оптимізації витрат.

Методика аналізу включає етапи збору даних, їх систематизації, розрахунок ключових показників та візуалізацію результатів для прийняття управлінських рішень.

Для оцінки нарахувань та пов'язаних з ними розрахунків на підприємстві використовуються наступні показники (табл. 3.1). Таблиця 3.1 демонструє основні показники, які використовуються для проведення аналізу нарахувань та пов'язаних розрахунків на підприємстві. Використання цих показників дозволяє отримати повну картину витрат на оплату праці та виявити ключові проблеми або резерви економії.

Систематичний аналіз зазначених показників дозволяє керівництву оцінювати ефективність використання персоналу, своєчасність нарахувань та відповідність витрат бюджету підприємства.

Наступна схема ілюструє послідовність проведення аналізу нарахувань та пов'язаних розрахунків на підприємстві.

Таблиця 3.1

**Основні показники аналізу нарахувань заробітної плати на
Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля»**

№	Показник	Формула розрахунку	Призначення
1	Фонд заробітної плати	Сума нарахованої зарплати всім працівникам	Оцінка загальних витрат на оплату праці
2	Середньооблікова чисельність працівників	$(\text{Кількість працівників на початок} + \text{на кінець періоду})/2$	Визначення середнього штату для розрахунку продуктивності
3	Середня заробітна плата	Фонд заробітної плати / середньооблікова чисельність	Оцінка середнього рівня оплати праці
4	Продуктивність праці	Обсяг продукції / середньооблікова чисельність	Оцінка ефективності використання персоналу
5	Відхилення фактичних нарахувань від планових	Факт – План	Виявлення перевищень або недонарахувань

Джерело: сформовано за [18]

Використання такої структурованої методики дозволяє системно виявляти відхилення та ефективно контролювати витрати на оплату праці (рис. 3.1).

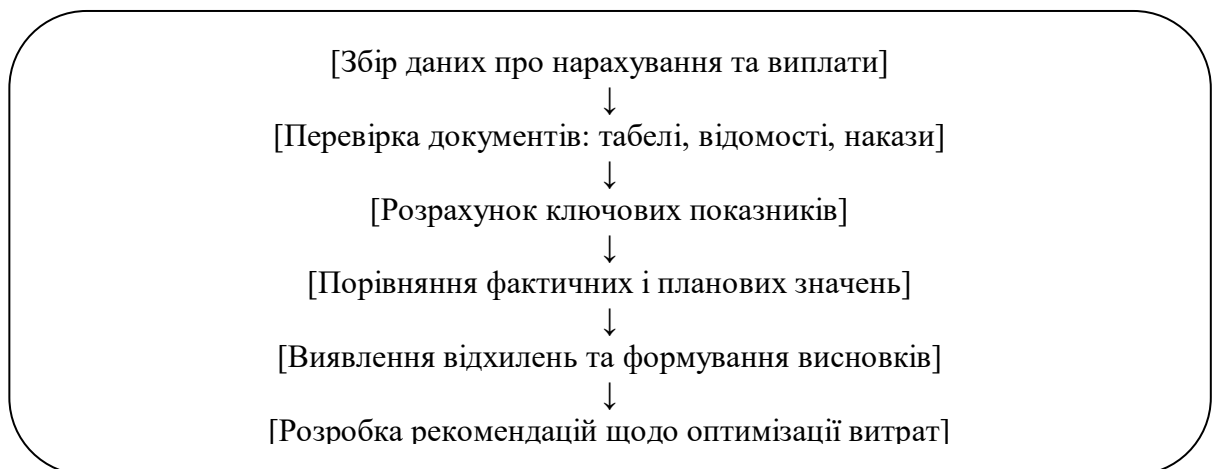

Рис. 3.1 Схеми методики аналізу нарахувань та розрахунків заробітної плати на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля»

Джерело: сформовано за [20]

Дотримання послідовності етапів аналізу забезпечує об'єктивність висновків та дозволяє виявляти не тільки окремі помилки, а й системні проблеми в організації нарахувань.

Для наочності можна використовувати таблицю порівняння планових та фактичних нарахувань за місяць на підприємстві. Таблиця 3.2 демонструє аналіз відхилень фактичних нарахувань від планових за окремими показниками. Такі розрахунки дозволяють керівництву підприємства своєчасно реагувати на перевищення витрат і оптимізувати фінансові ресурси.

Таблиця 3.2

**Аналіз відхилень нарахувань заробітної плати за місяць
(Гайсинський цукровий завод ПК «Зоря Поділля», 2024 р.)**

Показник	План, грн	Факт, грн	Відхилення, грн	Відхилення, %
Фонд оплати праці	1 200 000	1 250 000	50 000	+4,17%
Середня зарплата	8 000	8 100	100	+1,25%
ПДФО	204 000	212 500	8 500	+4,17%
ЄСВ	312 000	325 000	13 000	+4,17%

Джерело: сформовано за даними підприємства

Виявлені відхилення показують, що фактичні нарахування перевищують планові, що може бути пов'язано з підвищенням тарифних ставок або змінами у відпрацьованому часі. Аналіз таких даних дозволяє планувати заходи щодо оптимізації витрат на оплату праці.

Методика проведення аналізу нарахувань та пов'язаних з ними розрахунків на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» дозволяє:

- системно оцінювати витрати на оплату праці;
- контролювати правильність нарахувань та своєчасність сплати податків і внесків;
- виявляти перевищення або недонарахування відносно планових показників;
- забезпечувати об'єктивну інформаційну базу для прийняття управлінських рішень та оптимізації витрат.

Застосування комплексного підходу, що включає розрахунок ключових показників, порівняння з планом та візуалізацію даних у вигляді таблиць і

схем, підвищує ефективність управління системою оплати праці на підприємстві.

Проведений аналіз нарахувань заробітної плати та пов'язаних з нею розрахунків на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» дозволив оцінити ефективність системи оплати праці, своєчасність нарахування податків та соціальних внесків, а також виявити відхилення фактичних показників від планових.

Наступним етапом дослідження є аналіз механізмів оподаткування заробітної плати та обов'язкових соціальних внесків, що дозволяє оцінити їх відповідність чинному законодавству, правильність нарахувань та ефективність формування фінансових ресурсів підприємства. Оцінка цих механізмів є необхідною для забезпечення законності виплат, оптимізації податкового навантаження та підвищення прозорості обліку витрат на оплату праці.

3.2 Оцінка механізмів оподаткування заробітної плати та обов'язкових соціальних внесків

Оподаткування заробітної плати та нарахування обов'язкових соціальних внесків є ключовими елементами фінансової дисципліни на підприємстві. Для Гайсинського цукрового заводу ПК «Зоря Поділля» ефективна організація обліку податків і внесків забезпечує не лише відповідність чинному законодавству, а й оптимізацію витрат підприємства на оплату праці.

Мета підрозділу — дослідити механізми нарахування податків і внесків із заробітної плати, проаналізувати їх вплив на фінансовий стан підприємства та запропонувати шляхи вдосконалення контролю і обліку.

На Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» заробітна плата підлягає обов’язковому оподаткуванню та нарахуванню соціальних внесків відповідно до законодавства України:

- Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО) — 18% від оподатковуваного доходу.
- Військовий збір — 5% від доходу.
- Єдиний соціальний внесок (ЄСВ) — 22% від нарахованої заробітної плати, сплачується роботодавцем.

Для наочності механізми нарахування ПДФО, військового збору та ЄСВ представлені в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 демонструє структуру обов’язкових податків і внесків із середньої заробітної плати працівників заводу. Дані показують зростання обсягу відрахувань у зв’язку з підвищенням середнього рівня заробітної плати, що впливає на фінансові ресурси підприємства.

Таблиця 3.3

Структура податків та соціальних внесків із заробітної плати на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» (2023–2024 рр.)

Рік	Середня заробітна плата, грн	ПДФО, грн	Військовий збір, грн	ЄСВ, грн	Всього відрахувань, грн
2023	12 000	2 160	180	2 640	4 980
2024	13 500	2 430	203	2 970	5 603
2024	15 000	2 700	225	3 300	6 225

Джерело: сформовано за даними підприємства

Аналіз таблиці 3.3 свідчить, що при зростанні зарплати збільшується і податкове навантаження на підприємство. Водночас, своєчасне нарахування та сплата ПДФО, військового збору та ЄСВ забезпечує відповідність законодавству та стабільність соціальних виплат працівникам.

Облік податків і внесків на підприємстві ведеться за допомогою автоматизованої системи 1С: Підприємство, що дозволяє:

- формувати реєстри нарахування заробітної плати;

- автоматично нараховувати ПДФО, військовий збір і ЄСВ;
- формувати платіжні доручення та звітність до контролюючих органів.

На рисунку 3.2 представлено схему обліку податків і соціальних внесків на підприємстві.

Схема на рисунку 3.2 ілюструє послідовність обліку податків і соціальних внесків, починаючи від нарахування заробітної плати до сплати контролюючим органам. Вона відображає ключові етапи контролю та автоматизації процесу.

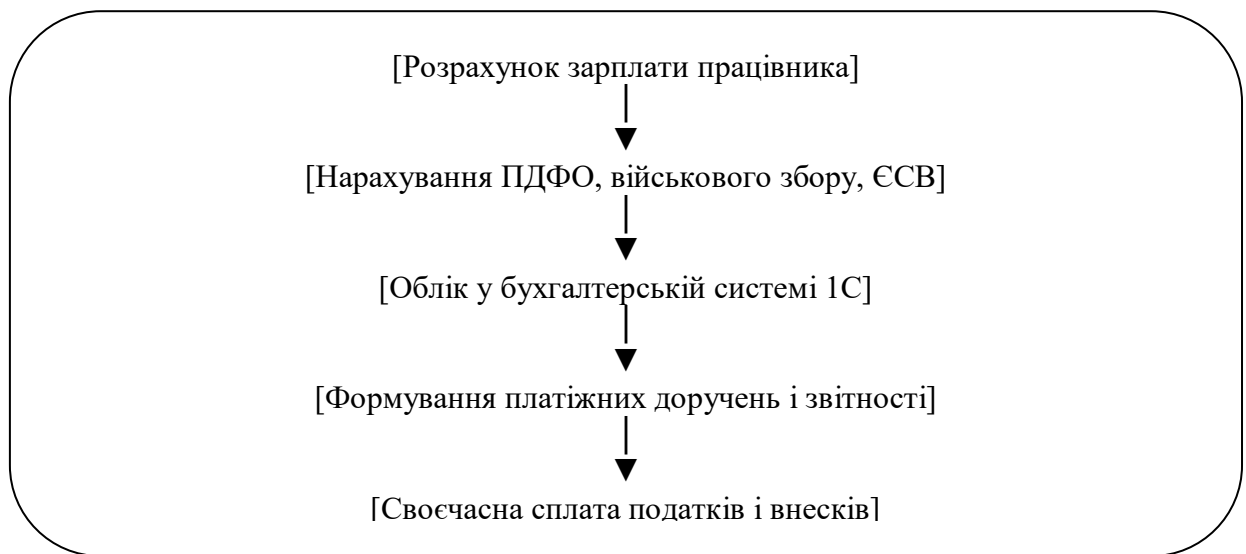

Рис. 3.2 Схема обліку податків і соціальних внесків на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля»

Джерело: інтерпретовано за інформацією підприємства

Впроваджена автоматизована система обліку забезпечує точність нарахувань, зменшує ймовірність помилок і підвищує ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства.

Для аналізу ефективності механізмів оподаткування використано показники фактичних відрахувань за 2023–2024 роки. Дані наведені у таблиці 3.4. Таблиця 3.4 демонструє ріст податкових і соціальних відрахувань у абсолютному виразі за три роки, що корелює зі зростанням фонду заробітної плати та рівня оподаткування.

Динаміка податкових та соціальних відрахувань на Гайсинському цукровому заводі (тис. грн)

Рік	ПДФО	Військовий збір	ЄСВ	Всього відрахувань
2023	1 620	135	1 980	3 735
2024	1 945	162	2 475	4 582
2024	2 250	188	2 750	5 188

Джерело: узагальнено за даними підприємства

Зростання податкових відрахувань свідчить про адекватне відображення нарахованої заробітної плати в обліку та забезпечення законності сплати податків і внесків. Водночас підприємству важливо контролювати зростання податкового навантаження, щоб забезпечити ефективне використання фінансових ресурсів.

Для оцінки ефективності системи оподаткування на підприємстві використовують наступні показники [23]:

- Відсоток податкового навантаження на фонд заробітної плати;
- Частка витрат на сплату соціальних внесків у загальних витратах підприємства;
- Рівень своєчасності сплати податків і внесків.

Отже, система оподаткування та нарахування соціальних внесків на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» відповідає вимогам чинного законодавства та забезпечує своєчасне відображення обов'язкових платежів.

Використання автоматизованої системи обліку (1С: Підприємство) підвищує точність нарахувань, скорочує ризик помилок і спрощує формування звітності.

Аналіз динаміки податкових відрахувань показав збільшення навантаження на фонд заробітної плати у 2023–2024 роках, що потребує контролю і планування фінансових ресурсів підприємства.

Впровадження системи моніторингу податкового навантаження та регулярного аудиту дозволяє оптимізувати витрати та підвищити ефективність управління фінансами підприємства.

Проведений аналіз нарахувань заробітної плати, механізмів оподаткування та обов'язкових соціальних внесків на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» дозволив виявити ключові проблеми та резерви підвищення ефективності управління оплатою праці. Незважаючи на відповідність законодавству та використання автоматизованих систем обліку, спостерігаються такі питання: зростаюче податкове навантаження на фонд оплати праці, потреба у контролі правильності нарахувань, оптимізація соціальних виплат та вдосконалення внутрішніх процедур аудиту.

Урахування зазначених аспектів та використання сучасних методів організації обліку й контролю дозволяє сформулювати пропозиції щодо вдосконалення обліку та оподаткування оплати праці, спрямовані на зменшення ризиків, підвищення точності нарахувань і оптимізацію витрат підприємства. Ці питання будуть розглянуті у наступному підрозділі 3.3.

3.3 Пропозиції щодо вдосконалення обліку та оподаткування оплати праці

Аналіз нарахувань заробітної плати, механізмів оподаткування та соціальних внесків на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» показав наявність низки проблемних аспектів, що потребують удосконалення. До основних напрямів покращення належать: підвищення точності нарахувань, оптимізація податкового навантаження, забезпечення прозорості облікових процесів та ефективне використання автоматизованих систем обліку.

Метою підрозділу є розроблення практичних рекомендацій для вдосконалення організації обліку та оподаткування оплати праці на

підприємстві з урахуванням сучасних нормативних вимог та специфіки діяльності.

Для підвищення ефективності обліку заробітної плати пропонується впровадити наступні заходи [34]:

1. Використання ERP-системи для автоматизації нарахувань і формування звітності (наприклад, «1С: Підприємство»).

2. Впровадження системи контролю правильності нарахувань із використанням ключових показників ефективності (KPI) для бухгалтерів та кадровиків.

3. Оптимізація облікової політики щодо нарахування соціальних внесків для мінімізації ризику перевищення нормативів та штрафних санкцій.

4. Аналіз обліку заробітної плати, оподаткування та нарахування соціальних внесків на Гайсинському цукровому заводі показав, що існують проблеми, які потребують удосконалення. Основними напрямками покращення є: автоматизація процесів, впровадження систем контролю та KPI, цифровізація документообігу та оптимізація податкового навантаження.

Для підвищення точності нарахувань заробітної плати та своєчасного виконання податкових зобов'язань на підприємстві пропонується застосування комплексних заходів. Таблиця 3.4 відображає основні напрями оптимізації обліку оплати праці.

Таблиця 3.4

Основні напрями оптимізації нарахування заробітної плати

Напрямок удосконалення	Очікуваний результат	Відповідальні особи	Термін впровадження
Автоматизація нарахувань	Зменшення помилок, скорочення часу обліку	Бухгалтерія, ІТ-відділ	6 місяців
Контроль правильності нарахувань (KPI)	Підвищення точності нарахувань	Головний бухгалтер	3 місяці
Оптимізація соціальних внесків	Зменшення фінансових ризиків	Фінансовий відділ	4 місяці

Джерело: сформовано на підставі [37, 38]

Запровадження зазначених заходів дозволяє значно знизити помилки при нарахуванні заробітної плати, забезпечити своєчасне виконання податкових зобов'язань та оптимізувати витрати на соціальні внески.

Цифровізація обліку дозволяє значно спростити обробку даних, автоматично формувати звітність і підвищити контроль над операціями. Основні заходи включають:

- Використання електронного документообігу для обміну розрахунковими листками та платіжними документами.
- Впровадження аналітичних платформ (Power BI, Tableau) для моніторингу фондів оплати праці, податкового навантаження та соцвнесків.

Цифровізація обліку заробітної плати дозволяє підвищити ефективність контролю та прискорити формування звітності. Рисунок 3.3 демонструє схему цифровізації обліку заробітної плати на підприємстві.

[Кадровий облік] --> [ERP-система] --> [Автоматичне нарахування] -->
[Формування звітів] --> [Аналіз та контроль]

Рис. 3.3 Схема цифровізації обліку заробітної плати

Джерело: інтерпретовано автором на підставі [42, 43]

Впровадження цифрових платформ забезпечує автоматичну обробку даних, скорочує ризики помилок, підвищує прозорість нарахувань та сприяє оперативному контролю за фондом оплати праці.

Для покращення контролю над податковими платежами пропонується [44]:

1. Автоматичне нарахування ПДФО та ЄСВ на основі даних ERP-системи.
2. Регулярний аудит правильності нарахувань та відповідності чинному законодавству.
3. Використання аналітичних коефіцієнтів для оцінки ефективності витрат на фонд оплати праці.

Ефективність обліку та оподаткування заробітної плати значною мірою залежить від належної організації контролю податкових зобов'язань і соціальних внесків. Системність контролю дає змогу своєчасно виявляти порушення, запобігати фінансовим санкціям, забезпечувати достовірність бухгалтерської інформації та підвищувати рівень фінансової дисципліни на підприємстві. У сучасних умовах суб'єкти господарювання застосовують різні методи контролю від документальних і розрахункових до автоматизованих та аналітичних процедур. Для узагальнення їх змісту та практичного значення сформовано таблицю 3.5, що подається нижче. Вона дозволяє порівняти основні методи контролю, визначити їх переваги, недоліки та можливості застосування в системі оподаткування оплати праці.

Таблиця 3.5

Методи контролю податків та соціальних внесків

Метод контролю	Мета	Очікуваний ефект
Автоматичне нарахування ПДФО/ЄСВ	Виключення помилок при розрахунках	Зменшення штрафів та донарахувань
Регулярний аудит	Перевірка відповідності законодавству	Підвищення прозорості та достовірності обліку
Аналітичні коефіцієнти	Оцінка ефективності витрат на оплату праці	Оптимізація фонду заробітної плати

Джерело: інтерпретовано на підставі [46, 48]

Систематичний контроль і аналітична оцінка податкових платежів забезпечують точність обліку та своєчасність виконання податкових зобов'язань підприємства.

На основі проведеного аналізу запропоновано наступні практичні заходи:

- Повна автоматизація нарахувань заробітної плати.
- Впровадження системи KPI для контролю точності нарахувань.
- Використання електронного документообігу та аналітичних платформ для моніторингу фонду оплати праці.
- Регулярний аудит нарахувань та податків для забезпечення відповідності законодавству.

Комплексне впровадження автоматизації, КРІ та цифрових технологій створює передумови для підвищення ефективності обліку та оподаткування оплати праці. Рисунок 3.4 демонструє очікувані результати впровадження запропонованих заходів.

[Автоматизація] + [КРІ] + [Цифрові платформи] + [Аудит] --> [Точність нарахунків, прозорість, оптимізація витрат, зниження податкових ризиків]

Рис. 3.4 Очікувані результати вдосконалення обліку та оподаткування оплати праці

Джерело: систематизовано на підставі [49, 50]

Впровадження комплексних заходів дозволяє оптимізувати фонд оплати праці, підвищити точність нарахунків та забезпечити прозорість податкових операцій на підприємстві.

Впровадження автоматизованих систем обліку, цифрових платформ, КРІ-контролю та регулярного аудиту забезпечить комплексне вдосконалення обліку та оподаткування оплати праці на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля». Запропоновані заходи дозволяють підвищити точність нарахунків, оптимізувати витрати підприємства, зменшити податкові ризики та створити прозору систему управління фондом оплати праці.

Висновки до розділу 3

1. У межах підпункту 3.1 було здійснено оцінку структури, динаміки та ефективності використання фонду оплати праці на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля». Результати аналізу показали:

- фонд оплати праці формується нерівномірно й залежить від сезонності виробництва, що є характерною рисою цукрової галузі;

- найбільшою статтею витрат залишається основна заробітна плата виробничих працівників, на яку впливають обсяги переробки цукрового буряка та інтенсивність роботи обладнання;

- спостерігається зростання частки додаткової зарплати та виплат компенсаційного характеру, що потребує оптимізації та контролю;

- виявлено окремі недоліки у взаємозв'язку між продуктивністю праці та рівнем оплати, що свідчить про необхідність удосконалення системи мотивації.

Загалом методика аналізу дозволила визначити ключові напрями покращення управління фондом оплати праці та підвищення його економічної результативності.

2. У підпункті 3.2 проаналізовано податкове навантаження на фонд оплати праці та механізм розрахунку обов'язкових платежів. У ході дослідження встановлено:

- підприємство дотримується законодавчих вимог щодо нарахування ПДФО, ВЗ та ЄСВ;

- частка ЄСВ у витратах на оплату праці є найбільш значущою та суттєво впливає на загальний рівень витрат підприємства;

- існуюча система оподаткування є складною, що підвищує ризики помилок і штрафних санкцій;

- на підприємстві недостатньо автоматизовані процеси перевірки правильності нарахування внесків та співставлення звітних показників;

- аналіз механізмів оподаткування засвідчив наявність резервів для мінімізації ризиків, підвищення прозорості та зниження трудомісткості облікових процедур.

Загалом оцінка податкових механізмів виявила потребу в модернізації облікової системи та підвищенні контролю за достовірністю розрахунків.

Підпункт 3.3 містить детально розроблені пропозиції, спрямовані на підвищення ефективності обліку, оподаткування та контролю оплати праці. Основні рекомендації включають:

- упровадження сучасних програмних рішень (внутрішнього HR-кабінету, автоматизованого модуля розрахунку зарплати, інтеграції з банком та ДПС);
- удосконалення локальних нормативних документів, зокрема щодо преміювання, нормування праці та ведення табельного обліку;
- запровадження внутрішнього аудиту розрахунків із персоналом на постійній основі;
- оптимізацію податкового навантаження шляхом коректного застосування податкових пільг, виправлення ризикових операцій та підвищення точності формування звітності;
- посилення мотиваційної системи шляхом збільшення частки результативних виплат, що підвищить продуктивність праці та якість виконання виробничих операцій.

Реалізація зазначених пропозицій сприятиме зменшенню витрат, підвищенню точності розрахунків, зниженню ризиків штрафних санкцій та підвищенню ефективності управління трудовими ресурсами.

Результати розділу дозволяють зробити висновок, що система обліку та оподаткування оплати праці на Гайсинському цукровому заводі ПК «Зоря Поділля» є функціональною, проте потребує суттєвої модернізації. Проведений аналіз виявив низку проблемних аспектів: недостатню автоматизацію процесів, ризики помилок у податкових розрахунках, недосконалість мотиваційних механізмів та високий рівень трудомісткості облікової роботи.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного аналізу організація і методика обліку та оподаткування оплати праці слід зробити наступні висновки.

1. У ході дослідження з'ясовано, що оплата праці є ключовою економічною категорією, яка відображає трудові відносини між роботодавцем і працівником та виступає основним джерелом доходів населення. Систематизація її видів та форм дала змогу визначити структуру заробітної плати, взаємозв'язок між її складовими та чинниками, що впливають на рівень оплати праці. Встановлено, що класифікація заробітної плати забезпечує можливість її ефективного планування, регулювання та обліку.

2. Проаналізовано методичні підходи до організації бухгалтерського обліку оплати праці, що включають порядок документального оформлення, відображення в регістрах, проведення розрахунків із працівниками та контролю за правильністю їх здійснення. Наголошено, що якісна організація облікового процесу забезпечує прозорість розрахунків, своєчасність виплат та дотримання законодавчих вимог щодо оподаткування доходів фізичних осіб і нарахування соціальних внесків.

3. Установлено, що механізми обліку та оподаткування заробітної плати ґрунтуються на комплексній системі нормативно-правових актів: Кодексі законів про працю, Законі «Про оплату праці», Податковому кодексі України та законодавстві щодо єдиного соціального внеску. Правове регулювання забезпечує єдність вимог до ведення обліку, визначає правила розрахунків і гарантії для працівників, а також окреслює відповідальність підприємств у сфері трудових відносин.

4. Проведений аналіз дозволив оцінити виробничі, фінансові та кадрові можливості підприємства, а також визначити умови, у яких здійснюється формування фонду оплати праці. Встановлено вплив фінансових результатів

діяльності на рівень і структуру витрат на персонал, а також на можливості підприємства щодо забезпечення соціальних гарантій.

5. Здійснено оцінку повноти та правильності документального оформлення операцій з нарахування заробітної плати. Доведено, що чітке ведення первинних документів та своєчасне оформлення розрахунково-платіжних відомостей є необхідною умовою для забезпечення достовірності облікових даних, контролю за трудовою дисципліною та правильності податкових розрахунків.

6. Установлено, що облік утримань та нарахувань із заробітної плати потребує високої точності, оскільки пов'язаний з виконанням податкових зобов'язань підприємства. Дотримання вимог Податкового кодексу та законодавства щодо ЄСВ забезпечує своєчасне перерахування податків і зборів, мінімізує ризики штрафних санкцій та сприяє формуванню прозорої кадрової політики.

7. Аудит операцій із нарахування заробітної плати дав змогу виявити можливі порушення, помилки в розрахунках та недоліки в організації обліку. Підтверджено, що внутрішній контроль і аудит у сфері оплати праці є ефективними інструментами підвищення достовірності фінансової звітності, запобігання зловживанням та оптимізації податкових платежів.

8. Проведений аналіз продемонстрував, що систематичне дослідження структури фонду оплати праці, динаміки нарахувань та взаєморозрахунків із працівниками дозволяє виявити резерви підвищення ефективності оплати праці. Визначено, що застосування аналітичних показників дає змогу оцінити раціональність витрат на персонал та справедливість їх розподілу.

9. Оцінювання механізмів оподаткування показало, що ефективність системи утримань та нарахувань залежить від точності дотримання законодавчих вимог і оптимального використання податкових інструментів. Було виявлено чинники, що впливають на податкове навантаження

підприємства, й окреслено можливості його зниження в межах законодавства.

10. Запропоновані напрями вдосконалення обліку та оподаткування заробітної плати передбачають впровадження сучасних інформаційних технологій, автоматизацію розрахунків, посилення внутрішнього контролю та застосування більш гнучких моделей мотивації персоналу. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню прозорості облікових процесів, зменшенню помилок та оптимізації податкових витрат підприємства.

Пропозиції:

1. Оптимізація обліку заробітної плати

- Впровадження автоматизованих ERP-систем для обліку нарахувань і виплат.

- Використання цифрових платформ для формування звітності, контролю правильності нарахувань та управління фондом оплати праці.

- Розробка та впровадження системи KPI для оцінки ефективності управління персоналом.

2. Удосконалення обліку податків і соціальних внесків

- Автоматизація нарахування ПДФО, ЄСВ та інших обов'язкових платежів.

- Регулярний аудит правильності нарахувань і сплати податків.

- Використання аналітичних методів для прогнозування витрат на оплату праці та оптимізації податкового навантаження.

3. Контроль і аудит

- Впровадження внутрішнього контролю на всіх етапах нарахування та виплати заробітної плати.

- Розробка схем документообігу та аналітичних показників для оцінки правильності нарахувань.

- Періодичне навчання бухгалтерів і фінансового персоналу щодо змін у законодавстві та сучасних методах обліку.

4. Підвищення прозорості та ефективності управління

- Формування інтегрованої системи обліку, контролю та аналітики, що поєднує дані про заробітну плату, податки та соціальні внески.
- Оптимізація процесів нарахування та виплат з метою підвищення точності та зниження ризиків помилок.
- Використання результатів аналізу для стратегічного планування витрат на персонал та підвищення мотивації працівників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Blaug, M., & Kahn, L. M. "Labor Economics", 2020. Management Science, Vol. 51, No 1, pp. 30-44.
2. S. Spivak, I. Spivak and S. Krepych, "Estimating the Competitiveness Level of Enterprises Based on the Functional Effectiveness Model," 2020 10th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Deggendorf, Germany, 2020, pp. 662-665, doi: 10.1109/ACIT49673.2020.9208969.
3. S. Spivak, S. Krepych, I. Spivak, R. Brukhanskyi and U. Tkach, "Analysis of Tax Burden in Ukraine in the Context of European Integration," 2021 11th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Deggendorf, Germany, 2021, pp. 385-388, doi: 10.1109/ACIT52158.2021.9548630.
4. S. Spivak, T. Korolyuk, I. Spivak, S. Krepych, B. Nita and R. Brukhanskyi, "Construction of a Conceptual Model of the Accounting and Analytical System of Report Formation Under IFRS," 2023 13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Wrocław, Poland, 2023, pp. 206-210, doi: 10.1109/ACIT58437.2023.10275676.
5. T. Korolyuk, S. Spivak, B. Seniv, M. Stetsko, M. Horodetskyi and A. Ivanova, "Advantages of Blockchain for Efficient Electronic Documents Flow in 66 the Enterprise Accounting System," 2024 14th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT), Ceske Budejovice, Czech Republic, 2024, pp. 434-438, doi: 10.1109/ACIT62333.2024.10712495.
6. Бражнікова Л.М., Гарна С.О., Шнурко А.М., Сучасний стан організації розрахунків з оплати праці в умовах розвитку інформаційних технологій, Статистика, облік, аналіз та аудит, 2020, № 1-2, С. 164-169.

7. Будько О.В., Лобас І.С. Удосконалення організації обліку праці та розрахунків з персоналом на підприємстві. *Вісник Хмельницького національного університету* 2020, № 2. С. 37-41.

8. Воронко Н. Р., Брусьо Т. В., Воронко Р. М. Нормативно-правове регулювання трудових відносин та організаційно-методичні аспекти аудиту розрахунків з оплати праці на підприємстві. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2020. №. 59. С. 124-131.

9. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995, № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/> (дата звернення 05.05.2024).

10. Кодекс законів про працю України № 2005-VIII від 06.04.2017 – VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2005-19#Text>.

11. Королук Т. М. Облік в управлінні підприємством в умовах цифрової економіки. ГЕВ. Т. : ТНТУ, 2023. Том 85. № 6. С. 88–96.

12. Королук Т. Сутність, значення та обліково-інформаційне забезпечення процесу контролінгу. *Галицький економічний вісник*. Т. : ТНТУ, 2022. Том 78-79. № 5-6. С. 58–64.

13. Королук Т., Співак С., Капустяк Р. Організаційні аспекти бухгалтерського обліку на підприємстві. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 89. № 4. С. 63-69. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.04.063

14. Косова Т.Д., Афанас'єва І.І., Деркач О.С. Обліково-контрольне забезпечення легалізації трудових відносин та заробітної плати на підприємствах аграрного сектору економіки. *Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій: Серія «Економіка і управління»*. Вип. 50. К.: ДУІТ, 2021. С. 64-73.

15. Колот А.М. Оплата праці на підприємстві: організація та удосконалення. Київ: Фірма «Праця», 2018. 267 с.

16. Мармуль Л., Перчук О., Пеньковський С. Соціально-економічна сутність праці й заробітної плати працівників та їх відображення в обліку сучасних аграрних підприємств. *Агросвіт*. № 9. 2024. С. 42-48.
17. Машевська А. А. Економічна сутність та підходи до визначення «заробітна плата». *Молодий вчений*. 2021. № 4(92). С. 308–313.
18. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 19 «Виплати працівникам». URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_011. (редакція від 01.01.2012р.) (дата звернення 21.11.2024).
19. Овсяк Н.В. Комплаєнс-контроль у сфері трудових правовідносин. *Вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського*. 2018. № 23. С. 662-667. URL: <http://globalnational.in.ua/archive/23-2018/128.pdf> (дата звернення 26.11.2024).
20. Оплата праці: економічна сутність, форми, системи та види. URL: <https://ru.osvita.ua/vnz/reports/accountant/16274/> (дата звернення 19.11.2024).
21. Податковий кодекс України № 2146-VIII від 07.09.2017 – VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2146-19#Text> (дата звернення 12.02.2024).
22. Подмешальська Ю.В. Оцінка якості обліку в аудиті. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка»*. 2021. Вип. 5 (4). С. 265-270.
23. Подмешальська Ю.В. Розробка проекту впровадження інформаційних та технологій обліку на підприємстві. *Економіка і управління*. К., 2022. №3 (55). С. 85-90.
24. Подмешальська Ю.В. Удосконалення оцінки якості внутрішнього контролю на підприємстві. *Економічний вісник ЗДІА: збірник наукових праць*. Запоріжжя, 2022. №2. С. 106-114.
25. Подмешальська Ю.В., Панченко А.М., Удосконалення організації обліку заробітної плати. *Економіка наука, Запорізька державна інженерна академія*. 2020, №1, С. 58-62.

26. Правдюк Н.Л., Коваль Л.В., Коваль О.В. Облікова політика підприємств: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 647 с. URL: <http://surl.li/nawtz>

27. Про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг : Інструкція від 29 липня 2022 р. №163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0163500-22> (дата звернення: 12.11.2024).

28. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV (із змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>.

29. Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні : Положення НБУ від 29 грудня 2017 р. №148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17> (дата звернення: 12.11.2024).

30. Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: постанова Національного банку України від 29.12.2017 №148 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17>.

31. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: постанова КМУ від 06.03.2019 № 227 (зі змінами і доповненнями). URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019- %D0%BF](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-%D0%BF).

32. Про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків : Інструкція від 29 липня 2022 р. №163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22> (дата звернення: 12.11.2024).

33. Пугло Ю.О., Оксак І.Ю., Організація технології вирішень завдань управлінського обліку в умовах функціонування інформаційної системи обліку: Облік праці і зарплати, Харківський національний технічний університет сільського господарства імені Петра Василенка, 2020, С. 60-62.

URL: <http://dspace.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/13620/1/22.pdf> (дата звернення 06.03.2024).

34. Ратинський В.В., Співак С.М. Синькевич Н.І. Розвиток економічного аналізу в Україні в контексті цифрової економіки. *Електронний журнал «Ефективна економіка»*. №7. 2023. С. 1-16.

35. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: конспект лекцій. Луцьк : Вежа- Друк, 2023. 258 с.

36. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік: навч. посіб. / І.Б. Садовська, Т.В. Божидарнік, К. Є. Нагірська. К.: «Центр учбової літератури», 2023. 688 с.

37. Співак С., Королюк Т., Ковальчук І., Шаюк М. Особливості складання звітності підприємств в умовах цифрової економіки. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 91. № 6. С. 87-94. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.06.087

38. Співак С. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 113-119. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmpbo.pdf>

39. Співак С. М. Оцінка та управління ризиками як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства. 2020. С. 159-162. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/11/2020-4t3-27.pdf>

40. Співак С. Роль комп'ютерних програм для аналізу фінансово-господарського стану підприємства. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. Вип. 2 (25). С. 702-707. URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21ssmgsp.pdf>

41. Співак С., Королюк Т., Дерейчук О. Організаційні аспекти та інформаційне забезпечення процесу формування звітності підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. Том 87. № 2. С. 116-121. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.02.116

42. Співак С., Мариняк Б. Особливості формування стратегії розвитку підприємств в умовах війни. *Економічний аналіз*. 2023. Том 33. № 4. С. 59-65. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2023.04.059>

43. Співак С., Панчишин Д., Скочиляс М., Яремчук К. Діджиталізація процесів бухгалтерського обліку. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2021. №2 (25). С. 113-119.

44. Стручок В.С. Безпека в надзвичайних ситуаціях. Методичний посібник для здобувачів освітнього ступеня «магістр» всіх спеціальностей денної та заочної (дистанційної) форм навчання. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2022. 156 с.

45. Ткаченко О. С., Величко Р. В. Економічна сутність поняття «оплата праці» та підходи до її визначення. *Наукові аспекти удосконалення обліково-фінансового забезпечення підприємств*. Дніпро: Пороги, 2021. С. 113–122.

46. Фінансовий аналіз та звітність: електронний практикум комбінованого (локального та мережного) використання. І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. 2-ге вид., доп. Вінниця : ВНТУ, 2022. 144 с. URL: <http://surl.li/lyfiv>.

47. Фінансовий облік : навчальний посібник. В. М. Краєвський, О. П. Колісник, Н. В. Гуріна та ін. Ірпінь : Державний податковий університет, 2022. 616 с.

48. Фрундіна Л. І., Артюх О. В. Вдосконалення процесу інвентаризації шляхом застосування комп'ютерних технологій. *International scientific e-journal ЛОГОΣ*. 2020. №16. С. 254-256.

49. Чумаченко М.Г. Економічний аналіз: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2021. 540 с.

50. Шматковська Т. О., Дзямучич М. І. Сучасні інформаційні та комунікаційні технології в професійній діяльності у системі нових тенденцій цифровізації економіки. *Економічні науки. Серія «Регіональна економіка»*. 2021. Вип. 18 (71). С. 248-255.

ДОДАТКИ